

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Obor: Podnikání a právo

Európsky verejný ochranca práv

Bakalárska práca

Vypracovala: Katarína Kováčová

Vedúci bakalárskej práce: JUDr. Nicole Grmelová

Prehlásenie:

Prehlasujem, že som bakalársku prácu *Európsky verejný ochranca práv* vypracovala samostatne a vyznačila všetky citácie z prameňov.

V Prahe dňa

.....

podpis študenta

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa rada pod'akovala JUDr. Nicole Grmelovej za jej zhovievavosť, trpezlivosť a chápavý prístup a personálu Európskeho domu v Prahe.

Obsah

Zoznam skratiek	1
Úvod	2
1 Ombudsman – definícia, vznik a vývoj inštitúcie	4
1.1 Definícia pojmu ombudsman	4
1.2 Druhy ombudsmanských inštitúcií	7
1.3 História a vývoj vzniku inštitúcie ombudsmana	9
1.3.1 Vývoj vo Švédsku	9
1.3.2 Vývoj vo Fínsku a Dánsku	10
1.3.3 Obdobie „ombudsmánie“	11
1.4 Charakteristika hlavných črt VOP	12
2 Európsky verejný ochranca práv	14
2.1 Kroky vedúce k uzákoneniu európskeho ombudsmana	14
2.2 Charakteristika európskeho verejného ochrancu práv	15
2.3 Osoba Európskeho verejného ochrancu práv	18
2.3.1 Európsky verejný ochranca práv a zamestnanci jeho úradu	20
2.3.2 Európska sieť verejných ochrancov práv	21
2.4 Rozpočet EVOP	21
2.5 Európsky kódex dobrej správnej praxe	22
2.6 Európsky verejný ochranca práv a Listina základných práv Európskej únie	23
3 Analýza sťažností	25
3.1 Podanie sťažnosti k EVOP	25
3.2 Prešetrenie sťažnosti	26
3.3 Druhy sťažností	26
3.4 Činnosť Európskeho ombudsmana v rokoch 2008, 2009 a 2010	27
Záver	32
Zoznam použitej literatúry	34
Zoznam príloh	39

Zoznam skratiek

EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
ER	Európska rada (Rada Európskej únie)
ESUO	Európske spoločenstvo uhlia a ocele
EÚ	Európska únia
EVOP	Európsky verejný ochranca práv (Európsky ombudsman)
VOP	Verejný ochranca práv (ombudsman)
ZEÚ	Zmluva o Európskej únii (Maastrichtská zmluva)

Úvod

Tak ako sa demokracia rozvíjala postupne do každej oblasti vo svete a dostala sa do väčšiny štátov, tak naberali demokratický charakter i inštitúcie tvoriace štátny aparát. Postava ombudsmana patrí tiež k tomuto systému a napriek tomu, že je relatívne mladá, od momentu svojho pôsobenia presadzovala demokraciu, rovnosť a spravodlivosť. Najväčší rozmach tohto úradu nastal v 60. až 80. rokoch 20. storočia. V súčasnosti slúži ako nástroj ochrany ľudských a občianskych práv i ako kontrola štátnej moci. Stojí medzi štátnou administratívou a nespokojným občanom, pre ktorého predstavuje neformálny, finančne nenáročný a mimosúdny spôsob, ako nájsť nápravu. V poslednej dekáde 20. storočia bola založená i inštitúcia Európskeho verejného ochrancu práv, ktorý ešte rozširuje sieť ombudsmanov pôsobiacich do toho času, pomáha im riešiť záležitosti na úrovni Európskej únie a zároveň nastoluje isté predpisy pre jednotlivé členské štáty.

Cieľom mojej bakalárskej práce bude oboznámenie čitateľa s tematikou ombudsmanských inštitúcií na regionálnej i medzištátnej úrovni, s ich kompetenciami a obmedzeniami. Lebo aj napriek tomu, že jednotliví ombudsmani i ten európsky sú neustále silnejší a majú väčší vplyv, existuje len relatívne malá skupina ľudí, ktorí disponujú týmito poznatkami.

Na základe stanoveného vývoja je založená i predkladaná bakalárska práca. Je napísaná v rozmedzí troch kapitol, ktoré sú rozdelené na podrobnejšie podkapitoly. V úvode sú rozoberané jednotlivé definície verejných ochrancov práv, ich rozdelenie podľa istých špecifik a popis vzniku inštitúcie vo svete. Charakterizujem tu tiež typické črty všeobecného ombudsmana. Tým správnym vodítkom z oblasti zdrojov sa mi stalo dielo Vladimíra Sládečka *Zákon o Veřejném ochránci práv – komentář* a monografia *The Legal Structures of Ombudsman-Institutions in Europe* od G. Kucsko-Stadlmayer. V nasledujúcej kapitole je dôraz kladený na osobu Európskeho verejného ochrancu práv, jeho právne zakotvenie či samostatný postup vyšetrovania sťažností. Na prehĺbenie mojich vedomostí mi poslúžili rôzne pramene práva z judikatúry členských štátov Európskej únie i Únie samotnej, ale i predslovy a príspevky 1. a 2. Európskeho ombudsmana z rôznych seminárov a konferencií. V záverečnej kapitole bližšie analyzujem typy sťažností došlých a vyriešených v období rokov 2008 až 2010. V tejto časti som čerpala hlavne z jednotlivých

výročných správ Európskeho ombudsmana, ktoré je povinný každoročne predkladať Európskemu parlamentu a tým ich informovať o chode jeho úradu.

1 Ombudsman – definícia, vznik a vývoj inštitúcie

1.1 Definícia pojmu ombudsman

Definícia inštitúcie a termínu ombudsman ponúka mnoho rôznych, avšak vzájomne sa prekrývajúcich variant. Veľká časť z nich popisuje práve ombudsmana moci zákonodarnej, resp. parlamentného. Dané nuansy mohli vzniknúť na základe výskytu tejto inštitúcie vo viacerých podobách¹ v rozličných krajinách. Nie všetky inštitúcie, ktoré môžeme všeobecne pomenovať ombudsman, sú v jednotlivých krajinách takto označované. V Španielsku existuje pomenovanie *El Defensor del Pueblo*, v Taliansku je známy pod označením *Difensore Civico*, v Rakúsku nesie meno *Volksanwalt*, vo Francúzsku je to *El Médiateur de la République*, v Portugalsku *Provedor de Justiça* či v Poľsku vystupuje ako *Rzecznik praw obywatelskich*.² V slovenčine je nazývaný ako *Verejný ochranca práv*, preto sa tento názov bude niesť celou prácou.

V *The American Heritage Dictionary* sa píše: „Je to osoba, ktorá prešetruje sťažnosti a sprostredkováva ich zmier, zvlášť medzi neprávom poškodenými stranami, ktoré predstavujú zákazníci alebo študenti a na druhej strane stoja inštitúcie alebo organizácie.“ V druhom príklade definície je ombudsman štátnym úradníkom, ktorý vyšetruje sťažnosti pochádzajúce od obyvateľov namierené proti vláde alebo jej príslušníkom.³

Podľa *Britannica Concise Encyclopedia* predstavuje ombudsman zástupcu zriadeného väčšou organizáciou resp. spoločnosťou alebo vládou k vyšetrovaniu sťažností pochádzajúcich od obyvateľov a následnému návrhu ich riešení.⁴

Barron's Business Dictionary popisuje danú funkciu ako „vládneho úradníka, ktorý pôvodne vznikol za účelom, aby konal ako zástupca pre sťažnosti a požiadavky dotýkajúce sa vládnych aktivít pochádzajúcich od obyvateľov; akéhokoľvek úradníka spoločnosti, ktorý dospieva k vyriešeniu internej- alebo externej sťažnosti či otázky

¹ Napr. detský ombudsman, ombudsman pre oblasť väzenstva, ombudsman pre ochranu dát, ombudsman pre vojenskú oblasť, bankový ombudsman

² Škrábalová, L.: Institut a smluvní zakotvení evropského ombudsmana

³ The American Heritage® Dictionary of the English Language,
<<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>

⁴ Britannica Concise Encyclopedia, <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>

týkajúcej sa danej organizácie; člena okamžitého štábu pre zmocnenca International Revenue Service, ktorý riadi program problémových uznesení IRS.“⁵

Jedno z ďalších vysvetlení na túto tému pochádza z *Oxford Dictionary of Politics*, kde je uvedené, že slovo ombudsman je škandinávskeho pôvodu a predstavovalo úradnú osobu, ku ktorej sa podávali sťažnosti. Z toho vychádza aj dnešný význam postavy ombudsmana po celej Európe, kde je verejným úradníkom, ktorý vyšetruje sťažnosti pochádzajúce od občanov namierené proti nezákonnosti, korupcii a chybnéj administratíve v špecifických oblastiach štátnej správy.⁶

Podobný názor obsahuje *Columbia Encyclopedia*, kde sa píše, že ombudsman je verejný činiteľ poverený riešením individuálnych sťažností namierených voči vládnym aktom.⁷

Vo *West's Encyclopedia of American Law* sa pri hľadaní termínu ombudsman zobrazí definícia: „Verejný činiteľ, ktorý zohráva rolu nestranného sprostredkovateľa medzi verejnosťou a vládou alebo úradníckym aparátom, alebo zamestnanca istej organizácie, ktorý vyjednáva a zároveň zmierňuje spory medzi zamestnancami a vedením spoločnosti.“⁸

Ďalším zo zdrojov, v ktorom sa pomenovanie ombudsman nachádza, je *Dictionary of Cultural Literacy: Politics*. Ten ho definuje ako úradníka povereného vládou alebo inou organizáciou na vyšetrovanie žalôb vznesených voči ľuďom pôsobiacim v inštitúciách. Táto pozícia je predurčená poskytnúť pomoc subjektom s menšou právnou mocou.⁹

Z ostatných prameňov je vhodné spomenúť slová doc. JUDr. Sládečka, ktorý všeobecne charakterizoval ombudsmana ako nezávislú a nestrannú osobu volenú parlamentom, konajúcu spravidla vtedy, keď nie je k dispozícii iný účinný právny prostriedok na základe sťažnosti alebo z vlastnej iniciatívy.¹⁰

Medzinárodná advokátska komora (*International Bar Association*) poskytuje akceptovateľnú definíciu, podľa ktorej je ombudsman úrad prijímajúci sťažnosti od poškodených, ktorí žalujú vládne agentúry, úradníkov alebo zamestnávateľov alebo konajúci z vlastnej iniciatívy. Disponuje právomocami, ktoré mu dovoľujú danú vec

⁵ Dictionary of Business Terms, <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>

⁶ The Concise Oxford Dictionary of Politics, <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>

⁷ The Columbia Electronic Encyclopedia, <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>

⁸ West's Encyclopedia of American Law, <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>

⁹ The New Dictionary of Cultural Literacy, Third Edition, <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>

¹⁰ Sládeček, V.: Zákon o verejnom ochránci práv. Komentár, s. V

prešetriť, doporučiť nápravné opatrenia a vydávať správy na zamedzenie podobných prípadov v budúcnosti.¹¹

Z českých prameňov sa dá využiť aj právnická učebnica správneho práva, ktorá uvádza: „Celkovo možno ombudsmana charakterizovať ako orgán (väčšinou jednu osobu), ktorý je spravidla i na orgánoch výkonnej moci nezávislý a odpovedá za svoju činnosť výlučne len zákonodarnému zboru (ani jemu však nie je podriadený). Na základe sťažností a podnetov občanov, ktoré je povinný prijímať (a to aj neformálnym spôsobom, napríklad telefonicky), prevádza vlastné šetrenia (niekedy tak môže urobiť aj z iného podnetu alebo z vlastnej iniciatívy) a ak zistí, že práva občanov boli porušené, doporučuje správnym orgánom uskutočnenie nápravy. Nemá teda síce právne prostriedky, pomocou ktorých by mohol do výkonu správy priamo zasahovať, ale jeho neformálna autorita je však spravidla taká, že jeho stanoviská sú verejnou správou fakticky rešpektované.“¹²

Inštitúcia ombudsmana je zakotvená aj v právnom systéme Českej či Slovenskej republiky. Existencia zákonov o verejnom ochrancovi práv poukazuje na dôležitosť onej funkcie. § 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů stanovuje, že: „Verejný ochranca práv ochraňuje osoby před konáním úřadov a dalších inštitucí uvedených v tomto zákone, pokud je v rozpore s právom, nezodpovedá princípom demokratického právneho štátu a riadnej správy, ako i pred ich nečinnosťou, a tým prispieva k ochrane základných práv a slobôd.“ V slovenskej legislatíve, menovite v Ústave SR, čl. 151a sa píše: „Verejný ochranca práv je nezávislý orgán, ktorý sa v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu.“

Po vzhliadnutí týchto definícií by som sa rada prispela jednou mne patriacou. Podľa môjho názoru je možné VOP charakterizovať ako nezávislý a nestranný orgán chrániaci základné práva a slobody fyzických i právnických osôb a napomáhajúci pri riešení ich sporov s orgánmi verejnej správy, ktoré rozhodli, konali alebo prejavili nečinnosť predstavujúcu rozpor s princípmi demokratického právneho štátu.

¹¹ Rees, E.: The role of the ombudsman in Trinidad and Tobago, s. 2

¹² Hendrych, D a kol.: Správní právo. Obecná část, s. 679

1.2 Druhy ombudsmanských inštitúcií

Tak ako existujú rôzne typy štátnych usporiadaní, rozlišujeme aj niekoľko modelov ombudsmanských inštitúcií. Najpochopteľnejšie klasifikuje tieto kategórie Vladimír Sládeček v komentári – Zákon o verejnom ochránci práv. Diferencuje jednotlivé druhy napr. podľa orgánu, ktorý ich menuje alebo podľa možnosti ako pristupovať k VOP (týkajúci sa len parlamentného ombudsmana).

1. Klasifikácia:

- a) ombudsman moci zákonodarnej
 - i. všeobecný
 - ii. zvláštny
- b) ombudsman moci výkonnej
- c) špeciálny ombudsman¹³

Prvý zo zmienených typov je najrozšírenejší a volí ho spravidla najvyšší zákonodarný orgán. Tento druh ombudsmana patrí k tzv. „pravému“ VOP. Ďalšie dve skupiny tvoria tzv. ombudsmana „nepravého“ a to hlavne z toho dôvodu, že im chýba charakteristický znak – nezávislosť. Zriaďovacím orgánom sú ombudsmani moci výkonnej i špeciálni ombudsmani zodpovední alebo priamo podriadení.

Ako je znázornené v 1. klasifikácii, je možné parlamentných ombudsmanov deliť na všeobecných a zvláštnych. Rozlišujú sa podľa ich pôsobnosti, kde na jednej strane je činnosť zvláštného ombudsmana špecifickejšie vymedzená a na strane druhej všeobecný ombudsman sa sústreďuje na činnosť celej verejnej správy. Preto je ho ešte možné diferencovať podľa územného rozsahu pôsobnosti. Tak poznáme štátnych ombudsmanov, ktorí sa snažia obsiahnuť do svojej agendy celé územie štátu, potom miestnych ombudsmanov, ktorých pôsobnosť zahŕňa len určité časti územia. S rozšírením verejnej správy dochádza aj k nárastu počtu sťažností a úloh, ktoré musí ombudsman riešiť. Z toho dôvodu nastala už v minulosti del'ba kompetencií ombudsmana (napr. vo Švédku, kde pôsobia spolu štyria ombudsmani). Avšak prevládajú názory, že del'ba pôsobnosti môže spôsobovať nežiaduce roztriešťovanie síl a tým následné zoslabovanie inštitúcie.¹⁴ Za ostatné roky bola na pozadí módnej inovácie zatienená politická rola ombudsmana. Vznikli tzv. „súkromní ombudsmani“,

¹³ Sládeček, V.: Zákon o verejnom ochránci práv. Komentár, s. XIV

¹⁴ Tamtiež, s.XV

ktorých do svojej štruktúry zaviedli verejné (dopravné či elektrárenské spoločnosti) i súkromné korporácie. Výsady týchto nových ombudsmánov nie sú nositeľom typického znaku – veľa z nich je súčasťou orgánov, ktoré majú za úlohu kontrolovať a z toho vyplýva, že disponujú len obmedzenou nezávislosťou.¹⁵

2. Klasifikácia:

A. škandinávsky model

B. britský model

C. africký model

Toto triedenie je založené na princípe prístupu k ombudsmanovi. V prípade škandinávského modelu je občan oprávnený sa na VOP obrátiť priamo. Britský model platí v štátoch ako napr. Veľká Británia či Francúzsko. Sťažnosť nemôže byť podaná priamo k ombudsmanovi, resp. médiateurovi, ale je predložená parlamentu a ten pomocou jeho zástupcov z poslaneckej snemovne či senátu posúva dokument ďalej k VOP. Zákonodarný orgán predstavuje istý medzistupienok medzi občanmi a VOP. Predovšetkým tento spôsob značne brzdí prístup občanov k ombudsmanovi. O postúpení sťažnosti ďalej k ombudsmanovi rozhodujú členovia parlamentu, aj keď je potrebný súhlas sťažovateľa.¹⁶ V Španielsku a Portugalsku je zase dovolená kombinovaná alternatíva, vrámci ktorej sa jedinci môžu obrátiť priamo na ombudsmana, ale členovia parlamentu i parlamentné výbory môžu podať odvolanie voči danej sťažnosti za účelom objasnenia alebo informovania sa ohľadne korektnosti a konkrétnosti správneho jednania.¹⁷ Prototyp afrického modelu sa nesie v duchu existencie ombudsmanskej inštitúcie, ktorá je viacčlenná¹⁸ (napr. kolektív ombudsmana v Rakúsku tvoria 3 členovia, ktorí navzájom spolupracujú ako kolegovia a každý rok na konci júna sa menia na poste predsedu celonárodnej Rady ombudsmánov. Táto Rada ombudsmánov pôsobí v siedmich spolkových zemiach Rakúska a vo zvyšných dvoch sú samostatní ombudsmáni.¹⁹)

¹⁵ Magnette, P.: Between parliamentary control and the rule of law, s. 679

¹⁶ Kucsko-Stadlmayer, G.: The Legal Structures of Ombudsman-Institutions in Europe, s. 18

¹⁷ Tamtiež, s.19

¹⁸ Sládeček, V.: Zákon o verejnom ochránci práv. Komentár, s. XVII

¹⁹ Oficiálna stránka rakúskeho ombudsmana,
<<http://www.volksanw.gv.at/die-volksanwaltschaft/organisation>>

1.3 História a vývoj vzniku inštitúcie ombudsmana

1.3.1 Vývoj vo Švédsku

Prvopočiatky ombudsmana siahajú do čias absolútnej monarchie vo Švédsku, kde v roku 1713 vznikol za vlády panovníka Karola XII. úrad Kráľovského najvyššieho ombudsmana. Dôvodom jeho vzniku bola kráľova 13 rokov trvajúca absencia v krajine kvôli vojenským výpadom v Turecku, kedy vo Švédsku zavládla v správe vlna nepravostí. Hlava štátu nariadila vytvorenie úradu, na čele ktorého stál vyššie spomínaný ombudsman, resp. kráľov popredný zástupca a jeho úlohou bolo zaistenie plnenia povinností štátnych úradníkov v súlade s právom. Tento post existuje dodnes a je známy pod pojmom Kancelár spravodlivosti (*Justitiekansler*). Postupom času pretrvával vo Švédsku vplyv parlamentu a hlavne v rozmedzí rokov 1766 a 1772 si švédsky parlament presadil právo určovať Kancelára spravodlivosti. Pre Švédsko sa stal rok 1766 dôležitý i kvôli faktu, že krajina dostala svoju prvú slobodu tlače, ktorá okrem iného znamenala verejný prístup k oficiálnym dokumentom. Tento fakt dodnes predstavuje dôležitú časť švédskej ústavy. Parlamentnú nadvládu vystriedala nadvláda panovníka a po jeho neskoršom zosadení sa konsenzus dosiahol rozdelením síl medzi kráľom a parlamentom (Riksdag). Ustanovilo sa, že panovník menuje osobu Kancelára spravodlivosti a Riksdag je zodpovedný za voľbu tzv. *Justitieombudsmana* (parlamentný ombudsman). Spoločným znakom pre oboch bolo, že v sporoch vystupovali ako žalobci. Hlavné rozdiely medzi nimi sa týkali závislosti, resp. nezávislosti na danom orgáne a v koho prospech konali. Zatiaľ čo Justitiekansler vystupoval vo výlučnom záujme panovníka, Justitieombudsman bol na ňom plne nezávislý a jeho úlohou bola zo začiatku hlavne vonkajšia kontrola verejnej správy s poverením parlamentu. Osoba ombudsmana predstavovala silne politický charakter. Nepochybne to bol krok vpred v ochrane práv jednotlivcov, avšak táto ochrana bola zo začiatku čisto náhodná a až neskôr sa stala pre ombudsmana prioritou číslo jeden.²⁰

Justitieombudsman predstavoval dnešné ponímanie inštitúcie ombudsmana slúžiac ako prostriedok obrany ľudí proti neregulárnemu správnenému zaobchádzaniu. Bol uzákonený Švédskou ústavou v roku 1809 a jeho menovaním bol poverený Riksdag. V škandinávskych jazykoch znamená slovo ombudsman „právny zástupca, delegát alebo ten, ktorý vystupuje ako prostredník.“ Je isté, že švédsky Justitieombudsman reprezentoval jeden z prvých inštitucionalizovaných a chránených

²⁰Hossain, K.: Human Rights Commissions and Ombudsman Offices, s. 423-424

prostriedkov, pomocou ktorých bolo možné vzniesť individuálnu sťažnosť voči autoritám v mocenskom postavení. Jeho mandát ho oprávňoval kritizovať každú osobnosť vo verejnom sektore (civilnú alebo vojenskú) a spadali pod to tiež súdy. Avšak nebol oprávnený nútiť dané osoby zmeniť ich rozhodnutie alebo chovanie. Jeho moc spočívala v tom, že nasmeroval kritickú pripomienku alebo doporučenie k osobe, ktorej sa daná sťažnosť týkala a bolo len na posúdení tejto osoby, či svoje konanie alebo rozhodnutie zmení príp. ho ponechá rovnaké. V rozhodujúcej chvíli zohráva rolu i väčšia publikácia prípadu a následná moc verejnosti, ktorá môže negatívne reagovať na osobu podrobenú kontrole. Táto inštitúcia je stále, po viac ako 200 rokoch od jej založenia, dobre fungujúcou súčasťou švédskej spoločnosti.²¹ V Švédsku ale pôsobia spolu štyria ombudsmeni, kde jeden z nich predstavuje tzv. „prvého medzi rovnými“. S menovaním do tejto funkcie preberá zodpovednosť za fungovanie úradu a dodržiavanie hlavných cieľov. Všetci štyria ombudsmeni si samostatne vykonávajú právomoci v určitej vymedzenej oblasti a nemajú povolenie zasahovať do rozhodnutí svojich kolegov.²²

1.3.2 Vývoj vo Fínsku a Dánsku

Ďalšími krajinami, v ktorých vznikla inštitúcia ombudsmana boli v blízkosti susediace, škandinávске zeme. Až začiatkom dvadsiateho storočia, po uvoľnení režimu, keď sa Fíni vymanili spod ruskej nadvlády, podstúpili aj demokratické zásahy vo vedení štátu. V roku 1919 bol zvolený ombudsman (tzv. *Eduskunnan oikeusasiamies*), ktorého činy však ani zďaleka nedosahovali úspechy toho švédskeho. Po Fínsku uzákonilo inštitúciu ombudsmana aj Dánsko v Ústave z roku 1953 a rok predtým predstavilo Nórsko vojenského ombudsmana²³ čím Škandinávia potvrdila jej historický prínos vrámci ochrany občianskych práv.²⁴ Cieľom bolo ponúknuť občanom možnosť mimosúdneho vysporiadania s rozhodnutiami verejnej správy namiesto posilnenia oddelených právomocí jednotlivých inštitúcií. Ombudsman bol súčasťou obnovenia parlamentnej kontroly.²⁵ Napriek tomu, že škandinávsky formát ombudsmana, ktorého hlavnými predstaviteľmi boli Dánsko a Nórsko, nezaručoval

²¹ Orton, F.: The birth of the ombudsman

²² Sládeček, V.: Zákon o veřejném ochránci práv. Komentář, s. XIX

²³ A v roku 1963 aj všeobecného ombudsmana

²⁴ Epaminondas, M.: The European Ombudsman

²⁵ Magnette, P.: Between parliamentary control and the rule of law, s. 678

právomoc nad súdmi, stal sa príkladom štruktúry inštitúcií VOP pre nasledujúce dekády.²⁶

1.3.3 Obdobie „ombudsmánie“²⁷

Počas nasledujúcich 40 rokov bol škandinávsky model adpotovaný väčšou časťou členských štátov Commonwealthu. Prvým z nich bol na počudovanie Nový Zéland, kde vznikol VOP v roku 1962. Nebolo to očakávané hlavne z dôvodu vzdialenosti medzi modelovými štátmi a onou krajinou.²⁸ Nový Zéland predstavoval veľmi silnú inšpiráciu pre ďalší rozvoj inštitúcie mimo Škandinávie a naozaj sa potom táto myšlienka rozšírila do každej časti sveta. Jeho nasledovateľmi sa stali Tanzánia (ako prvý africký štát v roku 1966), väčšina kanadských provincií (od roku 1967), Veľká Británia (1967) a Maurícius (1968).²⁹ O popularitu VOP pomocou prednáškovej i publikačnej činnosti sa veľmi pričinil prvý dánsky ombudsman prof. S. Hurwitz.³⁰

Dielo *Strengthening ombudsman and human rights institutions in Commonwealth Small and Island States* mi vnuklo myšlienku zosumarizovať hlavné myšlienky v ďalšom vývoji inštitúcie VOP.

- r. 1965 - v Kanade dochádza na pôde univerzitného kampusu ku vzniku prvej nevládnej inštitúcie ombudsmana
- r. 1966 - v Indii, v najväčšej krajine zo štátov Commonwealthu, je diskutovaný návrh založenia komplexného ombudsmanského programu. Neskôr je to zamietnuté a namiesto zrealizovania tohto návrhu je vytvorený Komisár pre verejné sťažnosti. V tom samom roku debutovala inštitúcia ombudsmana prvú zem z rozvojového sveta – Guyanu.
- r. 1967 – Jeruzalem sa stal prvým mestom, ktoré uzákonilo ombudsmana. Veľká Británia zase zriadila funkciu Parlamentného komisára pre administratívu. Týmto krokom presvedčila verejnosť o možnosti existencie danej pozície i v zaľudnatej krajine v porovnaní so Škandináviou. Podarilo sa im zaviesť princíp parlamentného filtra, ktorý má za úlohu riadiť a prefiltrovať počet sťažností, ktorými by sa mal ombudsman zaoberať. Tento istý rok vznikli prvé úrady aj v Severnej Amerike.
- r. 1972 – projekt inštitúcie VOP sa dostal do Ázie a Tichomoria

²⁶ Reif C., L.: The international ombudsman anthology, s. XXIV

²⁷ Pojem použitý zo zdroja Sládeček, V.: Zákon o veřejném ochránci práv. Komentář, s. XIX

²⁸ Reif C., L.: The ombudsman, good governance, and the international human rights system, s.6

²⁹ Reif C., L.: The international ombudsman anthology, s. XXIV

³⁰ Sládeček, V.: Zákon o veřejném ochránci práv. Komentář, s.XX

- r. 1975 – Nigéria ako ľudnatá rozvojová federácia pod vojenskou nadvládou nastolila vytvorenie Komisie pre verejné sťažnosti. Papua Nová Guinea zase rozšírila pôsobnosť VOP z tradičnej oblasti zahŕňajúcej nesprávny úradný postup a správne súdnictvo a pridala mu antikorupčný mandát
- r. 1978 – založený Inštitút medzinárodného ombudsmana v Edmontone, Kanada. Portugalsko uzákonilo ich Provedorovi de Justiça v ústave zodpovednosť za ochranu ľudských práv.
- r. 1990 – po skončení Studenej vojny ožili vo viacerých krajinách (najmä krajinách postkomunistického režimu, ale nielen v tých) demokratické princípy.³¹

1.4 Charakteristika hlavných črt VOP

Všeobecne prináša kancelária ombudsmana so sebou veľa výhod. Niektoré sú spoločné či podobné vo všetkých štátoch, iné sa objavujú iba niekde. VOP vystupuje ako tzv. „strážny pes“ verejnej správy, prospieva k ochrane ľudských práv a slobôd a poskytuje rýchlosť i odbornosť vo vyšetrovaní a objasňovaní jednotlivých krívd. Okrem toho je schopný určovať a podporovať procesné reformy vo verejnej správe a slúži ako mechanizmus spätnej väzby pre názor verejnosti o vláde.³² V duchu ochrany práv jednotlivcov poskytuje individuálne nápravy a systematicky pracuje na celkovom zlepšení kvality administratívy. Každá ombudsmanská inštitúcia by mala spĺňať štyri základné podmienky na to, aby bolo pre ňu možné plniť funkcie, ktoré sú jej pridelené. Jednak musí pracovať efektívne a tiež sprostredkovať spravodlivé procesné vysporiadania. Obzvlášť sa nesmie zabudnúť na jej zodpovednosť voči verejnosti.³³ Nezávislosť a relatívne ľahký prístup k VOP vysvetľujú úspech tejto formy mäkkej sily (z angl. soft justice) na rozdiel od dlhého a ťahavého procesu, výdavkov a formalít pri tradičnom právnom opatrení.³⁴ Predovšetkým miximalizovanie nezávislosti ombudsmana na vláde, resp. na výkonnom orgáne je rozhodujúca pre efektívnosť úradu. Nezávislosť sa môže ešte deliť na individuálnu, osobnú a funkčnú. Je veľmi dôležité, aby bol VOP jedinec s odbornými znalosťami a

³¹ Ayeni, V.; Reif, L.; Thomas, H.: Strengthening Ombudsman and Human Rights Institutions in Commonwealth Small and Island States, s. 2-3

³² Tamtiež, s. 9

³³ Peters, A.: The European Ombudsman and the European Constitution, s. 699

³⁴ Magnette, P.: Between parliamentary control and the rule of law, s. 679

kometenciami stanovenými v predmete inštitúcie. Vo väčšine krajín nie sú vyžadované od ombudsmanov žiadne kvalifikácie.³⁵ Z kontextu mnohých zdrojov vyplýva dôležitosť dôveryhodnosti ombudsmana v očiach vlády i verejnosti.³⁶ V rade štátov, kde ombudsman pôsobí, je jeho funkcia zachytená v ústave.³⁷ Obdobie, na ktoré je väčšina VOP volená, býva 4-6 rokov a je obnoviteľné. Spolu s ich výkonom funkcie je spojená nezávislosť na politických orgánoch a ochranná imunita. Všetci ombudsmani môžu predložiť dokument s konkrétnym problémom národnému parlamentu a tiež mu odovzdávajú výročnú správu o ich počinaní si vo funkcii.³⁸

³⁵ Avšak napr. v Dánsku, Fínsku či vo Švédsku musí mať právnické vzdelanie.

³⁶ Reif C., L.: The ombudsman, good governance, and the international human rights system, s. 407

³⁷ Sládeček, V.: Ombudsman a jeho role při ochrane práv, s. 4

³⁸ Crespo Allen, M.: European Ombudsman and national ombudsmen or similar bodies, s. 7-8

2 Európsky verejný ochranca práv

2.1 Kroky vedúce k uzákoneniu európskeho ombudsmana

Za úplný počiatok histórie EVOP môžeme považovať už toľkokrát zmieňovaný rok 1809, kedy vznikla prvá inštitúcia ombudsmana dnešného typu. Vo Švédsku predstavovala zastupiteľský orgán, ktorý posiloval kontrolu legislatívnej moci vo vzťahu k zamestnancom verejnej správy a kontroloval ich v dodržiavaní právnych predpisov. Dánsky model ombudsmana bol nezávislejší ako jeho materská organizácia. V 80.tych rokoch 20. storočia začal byť model ombudsmanskej inštitúcie spájaný s ochranou ľudských práv.

Ako je veľmi dobre známe EÚ vznikla z Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, ktoré tvorilo 6 štátov neskôr doplnené Európskym hospodárskym spoločenstvom a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu. V nasledujúcom vývoji sa toho času ešte nazývané Európske spoločenstvo rozrástlo na 9, resp. 10, potom 12 cez počet 15, resp. 25 až na súčasných 27 členov. Počas tohto rozvoja zintenzívnila spolupráca a rozšírila sa o nové úseky a to bolo možné len vďaka nezávislému právnemu systému vrámci EÚ. Zrealizovalo sa to na základe pozmenenia Zmlúv o EÚ a zavedenia nových sekundárnych prameňov práva.³⁹

Európsky parlament schválil v roku 1979 uznesenie o založení inštitúcie ombudsmana na nadnárodnej úrovni. Nasledujúci podnet prišiel z Adonninovho výboru, ktorý bol poverený preskúmaním možnosti zriadenia občanov Európy. Avšak žiadny z týchto pokusov sa nezrealizoval. Založenie inštitúcie EVOP je blízko zomknuté s európskym občianstvom. Myšlienku o zavedení Európskeho ombudsmana s cieľom garancie práv pre tých, ktorí majú európske občianstvo zahájil v roku 1990 Phillipe Gonzales, v tom čase španielsky predseda vlády, v liste adresovanom ostatným členom Európskej rady.⁴⁰ O pár mesiacov neskôr bola myšlienka španielskej vlády podporená a schválená dánskou stranou, ktorá vypracovala ešte detailnejší návrh dokumentu, ktorý je veľmi podobný neskoršiemu Článku 138 odseku e) Zmluvy o Európskej únii. Tento návrh bol prijatý členmi ER na stretnutí v Ríme ešte ten samý rok. Dánska vláda tiež publikovala memorandum, v ktorom stanovila, že inštitúcia ombudsmana má fungovať pod záštitou EP, aby posilnila demokratický

³⁹ The European Ombudsman and the authors: The European Ombudsman - Origins, Establishment, Evolution, s. 21-22

⁴⁰ Epaminondas, M.: The European Ombudsman

základ spolupráce Spoločenstva.⁴¹ Španielska delegácia predložila 21. februára 1991 ešte detailnejší návrh európskeho občianstva. Predpokladalo sa, že európske občianstvo bude jedným z troch pilierov EÚ a toto bude základom jeho demokratickej legitimacy. Založenie inštitúcie EVOP sprevádzali aj činy, ktoré mali za účel rešpektovať funkciu Výboru petícií EP, národných ombudsmanov i petičných výborov národných parlamentov, neohrozovať ich existenciu a nepredstavovať pre nich rivala. Je potrebné si pamätať, že EP a EK, na čele s Jaquesom Delorsom, neprijímali myšlienku založenia EVOP s veľkým nadšením. Jednak preto, že EP chcel posilniť právo na petíciu a z toho dôvodu si myslel, že EVOP by mohol výrazne oslabiť túto parlamentnú výsadu. Na strane opačnej, EK sa obávala rizika kontroly a monitorovania ich administratívnych aktivít, ktoré so sebou mal priniesť vznik už niekoľkého orgánu založeného na podnet členských štátov.⁴² Nakoniec sa koncepcia vzniku EVOP datuje k podpísaniu Maastrichtskej zmluvy.⁴³ Po podpísaní spomínanej zmluvy bol EP poverený stanovením pravidiel a všeobecných podmienok pre výkon funkcie EVOP, ktoré boli potrebné na prijatie Štatútu Európskeho ombudsmana (*viď príloha 1*). Štatút doplnili neskôr Vykonávacie ustanovenia, prijaté 8. júla 2002 a niekoľkokrát dopňované samotným Ombudsmanom. Týmto dokumentom pridalo na dôležitosť aj zaradenie práva na riadnu správu zaradeného medzi základné práva občanov EÚ.⁴⁴

2.2 Charakteristika európskeho verejného ochrancu práv

Vzorom pre EVOP sa stal model parlamentného ombudsmana. Ako je definované v Maastrichtskej zmluve z roku 1992, prioritou tejto inštitúcie je chrániť práva európskych občanov a poskytnutie vhodnej formy nápravy v prípade nesprávneho úradného postupu niektorej z inštitúcií EÚ. Nesprávny úradný nastáva, keď verejný orgán nejedná v súlade s pravidlami či zásadami, ktoré sú pre neho záväzné.⁴⁵ Nesprávny úradný postup znamená zlú alebo nedostatočnú správu. Dochádza k nej, ak inštitúcia nekoná v súlade s právom, nerešpektuje princípy dobrej

⁴¹ The spanish ombudsman: The book of the ombudsman, s. 192

⁴² The European Ombudsman and the authors: The European Ombudsman - Origins, Establishment, Evolution, s. 56

⁴³ Podpísaná 7. februára 1992, vstúpila v platnosť – 1. novembra 1993.

⁴⁴ Cadeddu, S.: The proceedings of the European ombudsman – The European ombudsman: Controller and codifier

⁴⁵ Peters, A.: The European Ombudsman and the European Constitution, s. 702

správy alebo porušuje ľudské práva.⁴⁶ Podľa oficiálnej stránky EVOP sú inštitúciami alebo orgánmi EÚ napr.: EP, Rada Európskej únie, Európska komisia, Európsky súdny dvor (okrem výkonu jeho súdnych právomocí), Európsky dvor audítorov, Európska centrálna banka, Európska investičná banka, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov Európskej únie, Európsky úrad pre výber pracovníkov (EPSO), Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) a i. Napriek tomu, že forma kontroly ktorou disponuje ombudsman bola vrele vítaná, stále existujú rozdiely vrámci členov EÚ, a to v spôsobe akým táto inštitúcia funguje. Nemecko, Rakúsko a Luxembursko nemajú ombudsmana ako takého vôbec a *Defensore civico* v Taliansku pôsobí len na regionálnej úrovni.⁴⁷

Podľa čl. 195 Zmluvy o založení ES je EVOP menovaný Európskym parlamentom, voľba prebehne novozvolenými poslancami až po voľbách EP a doba, na ktorú je zvolený, je zhodná s funkčným obdobím EP (5 rokov). Pripúšťa sa možnosť znovuzvolenia a jeho úlohou je informovať Petičný výbor EP o sťažnostiach, ktoré podávajú občania na nesprávnu úradnú činnosť inštitúcií EÚ. V tom istom článku sa uvádza, že na žiadosť Európskeho parlamentu môže Súdny dvor ombudsmana odvolať, ak nespĺňa podmienky predpísané pre výkon jeho funkcie alebo ak sa dopustil závažného pochybenia.

Článok 6 Štatútu európskeho ombudsmana uvádza, že musí mať európske občianstvo, disponovať kompletnými občianskymi a politickými právami, poskytovať záruky nezávislosti a splniť podmienky na výkon najvyššej sudcovskej funkcie v jeho rodnej krajine alebo mať nadobudnuté schopnosti a skúsenosti na spĺňanie povinností EVOP. Hlavným nástrojom pre Ombudsmana je možnosť podávať návrhy pri tvorbe predpisov.⁴⁸ Jednou z ďalších charakteristík EVOP je jeho celková nezávislosť pri vykonávaní jeho povinností a nesmie vyhľadávať ani brať inštrukcie od nejakého vládneho alebo iného orgánu. Navyiac je povinný sa zdržať akejkoľvek inej činnosti nezlučiteľnej s povahou jeho povinností. Počas zastávania funkcie nesmie zastávať žiadny profesionálny, politický alebo administratívny post zárobkového či dobrovoľníckeho charakteru.⁴⁹ Aby bola zabezpečená nezávislosť orgánu, využíva Ombudsman rovnakých práv a výsad ako sudca Súdneho dvora. Symbolicky sa stal

⁴⁶ Napr.: administratívne nezrovnalosti, nepoctivosť, diskriminácia, zneužitie právomocí, nezodpovedanie podania, zbytočné prieťahy, odoprenie poskytnutia informácií

⁴⁷ Magnette, P.: Between parliamentary control and the rule of law, s. 680

⁴⁸ Peters, A.: The European Ombudsman and the European Constitution, s. 706

⁴⁹ Epaminondas, M.: The European Ombudsman

sídlom EVOP Štrasburg, čo je aj sídlom EP. V súčasnosti má EVOP zriadené aj jedno externé pôsobisko v Bruseli. EVOP musí každý rok predložiť EP správu o výsledkoch jeho šetrenia. Lisabonská zmluva pozmenila v predpisoch týkajúcich sa EVOP čl.195 ZES, ktorý sa stal článkom 228 Zmluvy o fungovaní EÚ, že výraz „menovaný“ Európskym parlamentom zmenila na „volený“ EP. A keďže sa Lisabonskou zmluvou zrušila pilierová štruktúra EÚ, tak sa do pôsobnosti EVOP dostal bývalý druhý pilier (spoločná zahraničná a bezpečnostná politika).⁵⁰

Od 27. septembra 2010 má EVOP novú vizuálnu identitu. Predstavuje ju logo (*vid' obr. 1*), ktoré je navrhnuté vo farbách EÚ. Jeho cieľom je osloviť širokú verejnosť, byť pútavé, primerané a zapamätateľné. Okrúhly tvar tohto modelu znázorňuje jednotu a zhodu, ktorú sa EVOP vrámci jeho pôsobenia pokúša cieľavedome dosiahnuť. Vnútri kruhu sa nachádzajú obojsmerné šípky, ktoré symbolizujú výmenu a dialóg. Prekrývajúce sa šípky zase vytrvávajú znak rovnosti predstavujúci rovnosť a spravodlivosť pre každého. Vo výročnej správe za rok 2010 bolo predstavené aj nové logo Európskej siete ombudsmanov (*vid' obr. 2*), ktoré je farebnejšie a farby tam odzrkadľujú rozmanitosť Siete i jej členov. Kruhová skladba reprezentuje komunikáciu, partnerstvo a jednotnosť, zatiaľ čo hlavičky šípiek symbolizujú stretnutie rôznych skupín v spoločnom ciele.

Obrázok 1 - Logo EVOP

Zdroj: <<http://www.ombudsman.europa.eu/sk/press/visualidentity.faces>>

Obrázok 2 - Logo Európskej siete ombudsmanov

Zdroj: European ombudsman – annual report 2010

⁵⁰ EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 23

Keď sa chce niekto na neho obrátiť, môže to zrealizovať viacerými spôsobmi:

- Poštou
Európsky ombudsman
1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
FR-67001 Strasbourg Cedex
Francúzsko
- Telefonicky
+33 (0) 3 88 17 23 13
- Faxom
+33 (0) 3 88 17 90 62
- Na webovej stránke
<http://www.ombudsman.europa.eu>

2.3 Osoba Európskeho verejného ochrancu práv

Od doby, keď EVOP nastúpil do úradu, zastáva stratégiu otvorenej komunikácie medzi občanmi a ním. Absolvuje a usporadúva verejné konferencie, kde poskytuje aj množstvo rozhovorov. Je si pravdepodobne vedomý, že jeho funcia by neznamenalala takmer nič bez občanov, ktorí na neho smerujú stovky prípadov každý rok. Ombudsman vie, že jeho sila závisí od dobrej verejnej povesti. Tak isto inštitúcie, ktoré kontroluje a navrhne im nejaké doporučenie, ho skôr akceptujú a uskutočnia na základe vedomosti, že ho taktiež podporuje verejnosť. EVOP je inštitúciou, ktorá keď je spravovaná poriadne, tak môže poskytnúť občanom Únie dôležitý a cenovo výhodný prostriedok ako sa brániť proti byrokracii EÚ.⁵¹

Voľba prvého EVOP spôsobila trochu kontroverznosti v EP, lebo hlasovanie sa skončilo zhodou a to rovnakým počtom hlasov pre ľavicového a pravicového kandidáta. Počas príprav na druhú voľbu sa dve najsilnejšie strany v EP⁵² zhodli na spoločnom kandidátovi, ktorým bol Jacob Söderman (*vid' obr. 3*), bývalý fínsky ombudsman a minister spravodlivosti. Bol schválený do funkcie 12. júla 1995 a v septembri začal plniť svoje povinnosti. Jeho tím tvorili v tom čase 2 ďalší členovia.⁵³ V roku 1999 bol zvolený zase, ale o štyri roky neskôr dosiahol vek, kedy ľudia vo Fínsku odchádzajú do dôchodku. To sa stalo dôvodom voľby nového Ombudmana, ktorým sa stal Grék P. Nikiforos Diamandouros (*vid' obr. 4*). Predtým zastával funkciu ombudsmana v Grécku. Na poste EVOP je teda od roku 2003 až

⁵¹ Magnette, P.: Between parliamentary control and the rule of law, s. 682

⁵² EPP – European People's Party; PES - Party of European Socialists.

⁵³ The European Ombudsman and the authors: The European Ombudsman - Origins, Establishment, Evolution, s. 1

dodnes. Najprv dokončil funkčné obdobie za predchádzajúceho Ombudsmana a v roku 2005 ho zvolili znova už na celé funkčné obdobie 5 rokov. Počas jeho „vládnutia“ sa početne rozrástol kolektív jeho spolupracovníkov. Medzi jeho priority minulého funkčného obdobia patrilo opatrenia, ktoré mali zaistiť, aby práva občanov boli rešpektované na všetkých úrovniach EÚ. Nasledovalo zaistenie garancie efektívneho a účinného riadenia úradu EVOP, a v neposlednom rade malo byť zaistené, aby inštitúcie a orgány splňovali čo najvyššie štandardy riadnej administratívy. Dňa 20. januára 2010 porazil belgického kandidáta Pierre-Yves Monetta a tým si zachoval výkon funkcie EVOP minimálne do roku 2014.⁵⁴ Diamandouros vyslovil, že sa bude usilovať o zabezpečenie možnosti pre občanov EÚ, aby plne ťažili z ustanovení Lisabonskej zmluvy a Charty základných práv a slobôd. Chce rozvíjať i konštruktívny dialóg s inštitúciami a orgánmi EÚ s cieľom zlepšiť služby občanom. Zaviazal sa k efektívnejšiemu využívaniu zdrojov a vyzval občanov EÚ, aby profitovali z práva na prístup k dokumentom EÚ, zapojili sa do dialógu s inštitúciami EÚ a racionálne využili služby EVOP na dosiahnutie svojich požiadaviek. Súčasný EVOP sľúbil spustenie cielenej informačnej kampane na jeho vlastné zviditeľnenie sa. Grék sa okrem toho bude usilovať o posilnenie spolupráce s národnými a regionálnymi ombudsmanmi, ako aj s Europe Direct, SOLVIT a Európskou sieťou ombudsmanov.⁵⁵ Súčasný EVOP sa teší veľkej priazni europoslancov, s ktorými ma dobré vzťahy predovšetkým v Petičnom výbore EP.⁵⁶

Obrázok 3 - Jacob Söderman

Zdroj: <<http://www.chydenius.net/eng/index.asp>>

Obrázok 4 – Nikiforos Diamandouros

Zdroj: <<http://www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=687>>

⁵⁴ European business review 2010, <<http://www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=687>>

⁵⁵ EurActive.com 2010,

<<http://www.euractiv.com/en/pa/diamandouros-wins-new-term-eu-ombudsman/article-189107>>

⁵⁶ Škrábalová, L.: Institut a smluvní zakotvení evropského ombudsmana

2.3.1 Európsky verejný ochranca práv a zamestnanci jeho úradu

Tesne v štruktúre pod EVOP je generálny tajomník⁵⁷, ktorý je zodpovedný za strategické plánovanie vrámci úradu a za kontrolu všeobecnej administratívy úradu. Taktiež Ombudsmanovi radí ohľadne štruktúry a riadenia úradu, plánovania činnosti úradu i monitorovania jeho práce a výkonnosti.

Právny odbor sa skladá predovšetkým z právnikov, ktorých hlavnou úlohou je analyzovať sťažnosti poslané EVOP a prevádzať vyšetrovania pod dohľadom vedúceho právneho odboru a štyroch vedúcich právnych oddelení. Každý vedúci právneho oddelenia dohliada na tím právnikov a sťažistov a kontroluje zaistenie vysokej kvality vybavovania sťažností. Vedúci právnych oddelení sú podriadení vedúcemu právneho odboru a pomáhajú mu zaistiť presnosť, včasnosť a súdržnosť práce odboru. Právnici sa zaoberajú sťažnosťami, ktoré môžu byť predložené v ktoromkoľvek z 23 jazykov EÚ.⁵⁸

Administratívny a finančný odbor zodpovedá za všetku činnosť úradu EVOP, ktorá priamo nesúvisí s posudzovaním sťažností a vedením vyšetrovania. Skladá sa zo Sekretariátu pre spracovanie sťažností, ktorý má na starosti registráciu, rozdeľovanie a sledovanie sťažností podaných EVOP. Ďalej ho tvorí administratívne a personálne oddelenie,⁵⁹ rozpočtové a finančné oddelenie,⁶⁰ oddelenie komunikácií⁶¹ a oddelenie pre zdieľovacie prostriedky, podniky a občiansku spoločnosť.

Výbor zamestnancov zastupuje záujmy zamestnancov, podporuje neustály dialóg medzi úradom a zamestnancami a prispieva badateľnou mierou k bezproblémovému chodu úradu. Poskytuje priestor pre vyjadrenie názoru zamestnancov.

Všetky inštitúcie EÚ majú inšpektora ochrany údajov a inak to nie je ani v úrade EVOP. Ten spolupracuje s európskym inšpektorom ochrany údajov a jeho úloha spočíva v zaistení, že pri spracovaní údajov nie sú porušované práva a slobody správcov a subjektov údajov.⁶²

⁵⁷ Túto funkciu zastáva Ian Harden.

⁵⁸ Angličtina, bulharčina, čeština, dánčina, estónčina, fínčina, francúzština, gréčtina, holandčina, írčina, litovčina, lotyščina, maďarčina, maltština, nemčina, poľština, portugalčina, rumunčina, slovenčina, slovinčina, španielčina, švédčina, taliančina.

⁵⁹ Zaisťuje nábor a personálne konanie, zaoberá sa prichádzajúcou a odchádzajúcou poštou, koordinuje preklady dokumentov a i.

⁶⁰ Zaisťuje dodržiavanie platných finančných pravidiel, hospodárne a účinné používanie dostupných prostriedkov.

⁶¹ Vytvára publikácie a propagačné materiály, udržiava a vyvíja internetové stránky patriace EVOP.

⁶² EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 91-94.

2.3.2 Európska sieť verejných ochrancov práv

Európska sieť ombudsmanov bola založená v roku 1996 a je zložená z národných a regionálnych ombudsmanov v členských štátoch EÚ, v krajinách žiadajúcich o členstvo, v Nórsku a na Islande, a tiež z petičných výborov v EÚ. Momentálne sa skladá z 94 úradov z 32 zemí. Táto sieť slúži ako účinný mechanizmus spolupráce pri prešetrovaní prípadov a pri odovzdaní skúseností a postupov, ktoré je možné použiť na dosiahnutie cieľov. Častokrát sa mnoho sťažovateľov obracia na EVOP pri problémoch s vnútroštátnou, regionálnou alebo miestnou správou. Za pomoci členov Európskej siete verejných ochrancov práv je im mnoho ráz zjednaná účinná náprava. Na internetových stránkach EVOP môžu občania nájsť interaktívneho prievodcu, ktorý ich navedie na VOP alebo inú inštitúciu, ktorá najlepšie dokáže vyriešiť ich sťažnosť či odpovedať na požadovanú informáciu. Národní a regionálni VOP môžu Ombudsmana požiadať o písomné odpovede na dotazy týkajúce sa práva EÚ a ich výkladu.⁶³

2.4 Rozpočet EVOP

Od 1. januára tvorí rozpočet EVOP samostatný oddiel rozpočtu EÚ. Je rozdelený na 3 hlavy, ktoré zahŕňajú platy, príspevky a iné výdaje spojené so zamestnancami; výdaje na budovy, nábytok, výdaje na prevádzku resp. v hlave 3 sú zmienené výdaje spojené so všeobecnými činnosťami. Za rok 2009 činil rozpočet EVOP 8 906 880 EUR⁶⁴ a za rok 2010 sa zvýšil na 9 332 275 EUR.⁶⁵

Na základe efektívneho spravovania úradu, zamedzenia duplicity zamestnancov či neúsporného použitia prostriedkov spolupracuje EVOP s ďalšími orgánmi EÚ. Okrem iných využíva prekladateľské služby Prekladateľského strediska pre inštitúcie EÚ a pri publikovaní rôznych brožúr mu poskytuje pomoc Úrad pre publikácie EÚ. Úrad EVOP má svojho interného auditora prevádzajúceho pravidelné kontroly, lebo rovnako ako ostatné orgány EÚ podlieha i tento úrad auditu Európskeho účtovného dvoru.⁶⁶

⁶³ EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 78

⁶⁴ Tamtiež, s. 95

⁶⁵ European Ombudsman Annual Report 2010

⁶⁶ EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 95

2.5 Európsky kódex dobrej správnej praxe

Uznesenie schvaľujúce Európsky kódex riadnej správnej praxe (ďalej len Kódex) bolo prijaté Európskym parlamentom dňa 6. septembra roku 2001. Jeho znenie je dielom prvého európskeho verejného ochrancu práv, ktorým bol necelé dve funkčné obdobia Jacob Söderman.⁶⁷ Vypracoval to v spolupráci s členom EP Royom Perrym, ktorý bol iniciátorom myšlienky Kódexu a prvá zmienka pochádza z jeho správy pre Výbor pre petície EP. Tomuto Výboru bol v rozmedzí rokov 1999 a 2004 viceprezidentom.⁶⁸ Ombudsmana viedli k tvorbe Kódexu hlavne 2 dôvody. Počas svojho pôsobenia obdržal mnoho sťažností na nedobre vykonanú administratívu inštitúciami a orgánmi EÚ. Ak by už v tom čase existoval Kódex, veľké percento týchto námietok nemuselo byť vôbec vznesené. Druhým dôvodom bola snaha o zvýšenie štandardu vzťahov medzi Úniou a občanmi a propagácia dobrých správnych praktík medzi inštitúciami unijnej administratívy. Ombudsman nasledovne predložil EP doporučeniu, ktoré hovorilo o potrebe kódexu, ktorý by obsahoval základné princípy dobrej správy a správneho chovania. Takýto kódex by výrazne prispel k snahe priblížiť administratívu k občanovi a garantovať jej lepšiu kvalitu. Bol by užitočný pre obe strany, avšak mohol by byť efektívny len v prípade, že bude verejne prístupným dokumentom. Pravidlá v ňom zakotvené sa mali týkať len vzťahu inštitúcie a jej úradníkov a verejnosti. Na reguláciu vzťahov vo vnútri inštitúcie doporučil vytvorenie samostatného dokumentu, tiež ale verejne prístupného.⁶⁹ Výsledkom úsilia EVOP sa stalo uznesenie schvaľujúce Európsky kódex riadnej správnej praxe. Po odchode p. Söderman sa stal novým EVOP Nikiforos Diamandouros, ktorý zastáva túto funkciu od 1. apríla 2003. Ten sa pričínal o ďalšie šírenie poznatkov a informácií týkajúcich sa Kódexu medzi verejnosť. Ustanovenia tohto dokumentu majú mnohoraké využitie. Samotný EVOP sa nimi riadi pri skúmaní nesprávneho úradného postupu. Na druhej strane pre úradníkov znamená spôsob ako predísť nesprávnemu úradnému postupu a tým zlepšiť vzťah inštitúcia - občan.

Po schválení Kódexu vyzval EP⁷⁰ Európsku komisiu, aby predložila návrh nariadenia obsahujúceho Kódex. Nakoľko by nariadenie zdôraznilo záväzný charakter

⁶⁷ Funkciu zastával od 12. júla 1995 do 1. apríla 2003

⁶⁸ The European Ombudsman and the authors: The European Ombudsman – Origins, Establishment, Evolution, s. 13

⁶⁹ Sborník příspěvků přednesených na vědecké konferenci, s. 51-52

⁷⁰ Návrh bol pôvodne podaný spravodajom Výboru pre právne záležitosti a vnútorný trh Jeanom Mauricem Dehoussem.

pravidiel a zásad v ňom obsiahnutých a vzťahovalo by sa jednotne na všetky inštitúcie a orgány EÚ, podporila by sa tým transparentnosť a konzistentnosť. Preto je naďalej tendenciou ombudsmana zdôrazňovanie prínosu transformácie Kódexu na európsky zákon. Napomohlo by to odstrániť zmätok, ktorý v súčasnosti nastáva v dôsledku paralelnej existencie rôznych kódexov pre väčšinu inštitúcií a orgánov EÚ. Inštitúcie a orgány by tým pádom uplatňovali vo vzťahu k občanom rovnaké základné zásady a zdôraznilo by to dôležitosť takýchto zásad ako pre občanov, tak aj úradníkov.⁷¹

Kódex tvorí 27 článkov, ktoré obsahujú ustanovenia a zásady týkajúce sa primeranosti, zdvorilosti, označenia príslušného úradníka, povinnosti zdeliť dôvody rozhodnutia alebo odpovedi na dopisy v jazyku občana a mnoho ďalších. Kódex je veľmi inšpirujúcim, predovšetkým jednoduchým a zrozumiteľným vodítkom, podľa ktorého by sa mohol chovať hociktorý úradník.⁷² Kódex sa stal pre EVOP hlavným vojnovým panáčikom na uzákonenie európskeho správneho práva.⁷³ Od tohto činu je Ombudsmanovi pripisovaná dvojaká rola – kontrolór a kodifikátor. Ako kontrolór pôsobí pri prešetrovaní sťažností správnych postupov orgánov EÚ, čiže ako inšpektor zlej administratívy a druhú rolu predstavuje pri navrhovaní a kodifikovaní dobrej správnej praxe.⁷⁴

2.6 Európsky verejný ochranca práv a Listina základných práv Európskej únie

Základné práva EÚ boli ako prvé uzákonené v Listine základných práv EÚ (ďalej len „Listina“). Tá bola ustanovená na zhromaždení, ktoré vzniklo z rozhodnutia Európskej rady v Kolíne nad Rýnom v roku 1999. EVOP tu vystupoval ako pozorovateľ a zároveň i ako osoba schopná riešiť, navrhovať či komentovať tento dokument. Samotná Listina bola v konečnej verzii vyhlásená 7. decembra 2000 v priebehu konferencie v Nice. Jeden zo štyroch hlavných návrhov Ombudsmana bol, aby bola Listina právne záväzná a malo sa to dosiahnuť jej začlenením do druhej časti Zmluvy o ústave pre Úniu (tzv. Ústavná zmluva), ktorá však nikdy nevošla do platnosti. Preto bola Listina vyhlásená ako deklarácia až 12. decembra 2007. Jej

⁷¹ Európsky kódex dobrej správnej praxe, <<http://www.ombudsman.europa.eu/resources/code.faces>>

⁷² Sborník příspěvků přednesených na vědecké konferenci, s. 53

⁷³ Peters, A.: The European Ombudsman and the European Constitution, s. 716

⁷⁴ Cadeddu, S.: The proceedings of the European ombudsman – The European ombudsman: Controller and codifier.

právnú záväznosť určila svojou ratifikáciou Lisabonská zmluva, ktorá prevzala väčšinu ustanovení z Ústavnej zmluvy.

Článok 41 Listiny základných práv Európskej únie je totožný s článkom II-101 Zmluve o ústave pre Úniu. V oboch zmienených dokumentoch je vysvetlené Právo na riadnu správu.⁷⁵

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosti boli orgánmi, inštitúciami a inými subjektami Únie riešené nestranne, spravodlivo a v primeranej dobe.

2. Toto právo zahŕňa predovšetkým:

a) právo každého byť vypočutým pred prijatím jemu určeného individuálneho opatrenia, ktoré by sa ho mohlo nepriaznivo dotknúť;

b) právo každého na prístup ku spisu, ktorý sa ho týka, pri rešpektovaní oprávnených záujmov dôvernosti a profesného a obchodného tajomstva;

c) povinnosť správnych orgánov odôvodňovať svoje rozhodnutia.

3. Každý má právo na to, aby mu Únia v súlade so všeobecnými zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov nahradila škodu spôsobenú jej orgánmi alebo jej zamestnancami pri výkone ich funkcie.

4. Každý sa môže písomne obracať na orgány Únie v jednom z jazykov Zmlúv a musí obdržať odpoveď v rovnakom jazyku.“

Článok II-103 Ústavy⁷⁶ hovorí o Európskom verejnom ochrancovi práv:

„Každý občan Únie a každá fyzická osoba s bydliskom alebo právnická osoba so sídlom v členskom štáte má právo obracať sa na európskeho verejného ochrancu práv v prípade nesprávneho úradného postupu orgánu, inštitúcie alebo iných subjektov Únie, s výnimkou Súdneho dvora Európskej únie pri výkone jeho súdnych právomocí.“

⁷⁵ Listina je práve prvým medzinárodným dokumentom ľudských práv, ktorý právo na riadnu správu zakotvuje.

⁷⁶ Zhodný s článkom 43 Listiny

3 Analýza sťažností

3.1 Podanie sťažnosti k EVOP

Je hlavné rozlíšiť na koho, kto a na čo sa môže sťažovať. Sťažnosti sa môžu podávať na nesprávny úradný postup⁷⁷ pri činnostiach inštitúcií a orgánov EÚ. Sťažnosti sa podávajú buď priamo k EVOP alebo pomocou člena EP. O vymedzení osôb oprávnených podať sťažnosť nás informuje článok 43 Listiny. EVOP prijíma sťažnosti voči inštitúciám a orgánom EÚ. Pri podaní žiadosti treba dbať na to, aby bola podaná do dvoch rokov od dátumu, kedy sa sťažovateľ dozvedel o skutočnostiach, na ktorých sa zakladá jeho sťažnosť. Ombudsmanovi treba napísať v jednom z 23 jazykov zmluvy poštou, faxom alebo elektronicky. Okrem Ombudsmana treba kontaktovať ešte pred podaním sťažnosti, inštitúciu alebo orgán, ktorej sa záležitosť týka a nemôže to byť predmet veci, v ktorom prebieha alebo bolo skončené súdne konanie.

EVOP nemôže prešetrovať sťažnosti voči vnútroštátnym, regionálnym alebo miestnym úradom v členských štátoch – napr. ministerstvá, štátne orgány a miestne zastupiteľstvá. Nerieši ani činnosť vnútroštátnych súdov alebo VOP či sťažnosti voči podnikom alebo súkromým osobám. EVOP neslúži ako odvolací orgán pre rozhodnutia, ktoré vydali vnútroštátne súdy.

EVOP je tiež oprávnený zahájiť vyšetrowanie z vlastnej iniciatívy. Pomocou tejto právomoci môže EVOP prešetriť možný prípad nesprávneho úradného postupu, na ktorý ho upozornila osoba, ktorá nedisponuje oprávnením podať takúto sťažnosť.⁷⁸ Z toho je vyplývajúce, že EVOP má charakter reaktívny i proaktívny.

V prípade, že EVOP nemá oprávnenie rozhodovať v niektorej zo sťažností, snaží sa presadzovať subsidiaritu pri opravných prostriedkoch. Predovšetkým sa to týka úsilia pri presadzovaní úlohy VOP v oblasti dohľadu nad nesprávnym uplatňovaním právnych predpisov EÚ vrámci regionálnej, vnútroštátnej alebo miestnej správy.⁷⁹

⁷⁷ Nesprávny úradný postup bol definovaný v tejto práci v kapitole Charakteristika EVOP.

⁷⁸ EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 24

⁷⁹ Čo pre Vás môže urobiť Európsky ombudsman, 2008.

<<http://www.ombudsman.europa.eu/en/atyourservice/whatcanhedo.faces/sk/3455/html.bookmark>>

3.2 Prešetrenie sťažnosti

Cieľom EVOP je riešiť sťažnosti čo najrýchlejšie. Predovšetkým sa snaží potvrdiť prijatie sťažnosti do jedného týždňa, rozhodnúť o začatí príp. nezačatí vyšetrovania do jedného mesiaca a uzavrieť vyšetrovanie do jedného roka. Dĺžka vyšetrovacej doby odpovedá obtiažnosti vyšetrovania.⁸⁰ Európsky ombudsman má pri vyšetrovaní rozsiahle právomoci. Inštitúcie a orgány únie sú povinné poskytnúť Ombudsmanovi požadované informácie a sprístupniť príslušné dokumenty. Členské štáty mu musia rovnako poskytnúť informácie, ktoré môžu pomôcť pri objasňovaní prípadov nesprávnych administratívnych postupov v inštitúciách a orgánoch EÚ.⁸¹ Na vyriešenie problému niekedy stačí, aby EVOP informoval inštitúciu, na ktorú je žaloba podaná. Ak sa prípad uspokojivo nevyrieši v priebehu vyšetrovania, tak sa EVOP snaží nájsť priateľské riešenie, ktorým sa napraví nesprávny úradný postup a uspokojí sťažovateľ. Ak pokus o zmier zlyhá, tak dáva EVOP odporúčania týkajúce sa riešenia sporu. Nakoniec ak inštitúcia nereaguje na jeho odporúčania, tak existuje ešte možnosť podania osobitnej správy Európskemu parlamentu.⁸² Niekedy sa prípad uzavrie kritickou poznámkou pre daný orgán, ktorá je jednak potvrdením sťažovateľa, že jeho sťažnosť bola oprávnená a dotyčnému orgánu ukazuje, čo učinil nesprávne, aby sa v budúcnosti mohol nesprávnych úradných postupov vyvarovať.⁸³

3.3 Druhy sťažností

Podstatu činnosti EVOP tvorí riešenie sťažností, ktoré prichádzajú od rôznych subjektov. Za prvé sa musí zaoberať individuálnymi prípadmi, ktoré sa týkajú správy Únie. Pod zámienkou pozmeniť metódy fungovania EÚ je okrem iných vznesené aj malé množstvo sťažností z rúk kruhov organizovaných skupín ako sú firmy, asociácie, spolky novinárov a lobby skupín, ktorí sú podporovaní často aj členmi EP. Prístup EVOP k jednotlivým prípadom je zväčša nemenný, rovnako nahliada k menej závažným prípadom, ktoré vyžadujú len ad hoc riešenie, a k prípadom, ktorý môžu

⁸⁰ Čo pre Vás môže urobiť Európsky ombudsman, 2008.

<<http://www.ombudsman.europa.eu/en/atyourservice/whatcanhedo.faces/sk/3455/html.bookmark>>

⁸¹ EuroInfo, 2011. <<http://www.euroinfo.gov.sk/europedia/institucie-a-organizacie-europskej-unie/europsky-ombudsman-70.html>>

⁸² Čo pre Vás môže urobiť Európsky ombudsman, 2008.

<<http://www.ombudsman.europa.eu/en/atyourservice/whatcanhedo.faces/sk/3455/html.bookmark>>

⁸³ EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 46

niešť i politický následok. Napriek tomu, že niektoré prípady nenesú so sebou závažný prečin, EVOP rád zdôrazní ich všeobecný prínos pre fungovanie EÚ a vyvarovanie sa podobných skutkov v budúcnosti.

Najčastejším objektom sťažností z nekalých praktík je EK, ktorú zväčša obviňujú jej zamestnanci, individuálni jedinci alebo spoločnosti, ktoré pre ňu robia alebo od nej získavajú finančnú podporu. Veľká väčšina prípadov má dočinenia so sťažnosťami týkajúcimi sa výberových konaní, nesprávnych postupov pri verejných súťažiach, rešpektovania zmluvných záväzkov či neskorej platby.⁸⁴ Pokrok v tejto oblasti zahŕňa napríklad zrušenie vekových obmedzení pri otvorených výberových konaniach a kroky na presadzovanie vyrovnanějšího zastúpenia z hľadiska pohlavia alebo etnického pôvodu. Tieto problémy môžu siahť od obvinení z nezákonného prepustenia až po nároky na príspevky do systému sociálneho zabezpečenia pre manžela/manželku. Je dôležité podotknúť, že predtým, ako sa v tejto oblasti môžete sťažovať ombudsmanovi, musíte vyčerpať všetky možnosti vnútorných správnych žiadostí a sťažností umožnených podľa služobného poriadku. Zamestnanci, ktorí uprednostňujú súdne preskúmanie svojho prípadu, môžu uprednostniť odvolanie na Súd pre verejnú službu EÚ.⁸⁵

Vzťahy medzi EVOP a ostatnými inštitúciami sú zvyčajne založené na vzájomnej dôvere a spolupráci, ale Ombudsman zaujať i prísnejší a politicky otvorený prístup. Tak sa stalo napr. keď Prodiho komisia nastúpila do svojej funkcie a EVOP musel adresovať na členov tohto nového tímu niekoľko výstrah s podozrením, že nebrali jeho úlohu a funkciu dostatočne vážne.⁸⁶

3.4 Činnosť Európskeho ombudsmana v rokoch 2008, 2009 a 2010

2008

EVOP jeho zhrňujúcej správe za rok 2008 uviedol, že *zodpovedná a transparentná správa EÚ je kľúčom k budovaniu dôvery občanov EÚ*. Vyzval preto Komisiu, aby zmenila svoje návrhy na reformu právnych predpisov týkajúcich sa prístupu verejnosti k dokumentom, s cieľom poskytnúť občanom a ďalším

⁸⁴ Magnette, P.: Between parliamentary control and the rule of law, s. 683

⁸⁵ Čo pre Vás môže urobiť Európsky ombudsman, 2008.

<<http://www.ombudsman.europa.eu/en/atyourservice/whatcanhedo.faces/sk/3455/html.bookmark>>

⁸⁶ Magnette, P.: Between parliamentary control and the rule of law, s. 684

zainteresovaným stranám čo najširší prístup.⁸⁷ Bolo to hlavne z dôvody, že najväčší podiel sťažností sa týkal odmietnutia prístupu k dokumentom. Viac ako 1/3 sťažností (36 %) referovala k nedostatku transparentnosti v správe EÚ. Ostatné typy nekorektného správneho postupu identifikovateľné vo výročnej správe zahrňovali neskoré platby za projekty EÚ, zneužitie právomoci, nespravodlivosť a diskrimináciu. Sťažnosti týkajúce sa EK tvorili 66%, za nimi nasledovali vyjadrenia nespokojnosti ohľadne EP, EPSO a OLAF-u. Komisiu tiež EVOP obžaloval z diskriminácie externých tlmočníkov, ktorým Komisia zanedbala ponúknuť prácu potom čo dosiahli vek 65 rokov. Diamandouros získal toho roku najviac sťažností zo všetkých predchádzajúcich rokov od spoločností, nevládných organizácií a regionálnych úradov. Nakoľko mu bolo zaslaných aj veľa sťažností nespádajúcich do jeho kompetencie, rozhodol sa spustiť funkciu interaktívneho sprievodcu v snahe zaistiť, že každá sťažnosť si nájde správneho adresáta. V roku 2008 pochádzalo najviac prípadov na prešetrovanie od Nemcov (16%). Avšak keď vezmeme do úvahy veľkosť populácie, tak najväčším podielom sťažností prispeli obyvatelia Malty.⁸⁸

2009

V roku 2009 sa prijalo prehlásenie o poslaní úradu, kde sa uvádza: *Európsky verejný ochranca práv sa usiluje o spravodlivé výsledky sťažností proti orgánom Európskej únie, podporuje transparentnosť a presadzuje administratívnu kultúru služby. Jeho cieľom je budovať dôveru dialógu medzi občanmi a Európskou úniou a podporovať najvyššie štandardy správania sa v orgánoch Únie.* Tento rok vo svojej výročnej správe nazýva EVOP aj rokom intenzívnej komunikácie. Rovnako ako každým rokom sa najviac vyšetrovaní zahájených EVOP týkalo EK. Nie je to nič nezvyčajné a prekvapujúce, keďže EK je hlavným orgánom Únie, ktorý vydáva rozhodnutia, ktoré majú priamy dopad na občanov. No v porovnaní s rokom 2008 tvorili tieto sťažnosti 56% z celkového počtu, kdežto v roku predchádzajúcom to bolo 66% z celkového počtu.⁸⁹ Na základe vyšetrovaní zahájených v roku 2009 je rozčlenenie podľa hlavného predmetu vyšetrovania nasledovné: transparentnosť (31%), správa a služobný poriadok (16%), konkurzy a výberové konania (16%),

⁸⁷ Oficiálna stránka EVOP,

<<http://www.ombudsman.europa.eu/cases/decision.faces/cs/3387/html.bookmark>>

⁸⁸ EurActive.com, 2009. <<http://www.euractiv.com/en/pa/ombudsman-report-highlights-eu-lack-transparency/article-181794>>

⁸⁹ EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 14

inštitucionálne a politické záležitosti (14%), Komisia ako strážca Zmlúv (9%), plnenie zmlúv (8%) a zadávanie ponúk a udeľovanie grantov (6%). Z prípustných prípadov prejednávaných v roku 2009 sa u 33% z nich zistilo, že neexistuje dôvod na ich prešetrovanie.⁹⁰ Najviac sťažností prišlo v roku 2009 od občanov Nemecka, avšak najväčší podiel tvorili sťažnosti z Luxemburska. V tomto roku sa 19 sťažností týkalo uplatňovania nariadenia⁹¹ o prístupe verejnosti k dokumentom EP, ER a EK a z toho 15 bolo podaných na EK. I samotného Gréka teší, že v oblasti sťažností týkajúcich sa úradníkov viedol značný počet ku kladnému výsledku kvôli aktívnemu postoju správy. *Tabuľka 1* zachytáva všetky sťažnosti z roku 2009 a ich následné rozdelenie.

Tabuľka 1 - Prípady prejednávané v roku 2009

Sťažnosti zaznamenané v roku 2009	3 098
Sťažnosti vybavené v roku 2009	3 119
Sťažnosti v pôsobnosti člena Európskej siete verejných ochrancov práv	1 704
Sťažnosti v pôsobnosti EVOP Z toho:	727 230 neprípustných 164 prípustných, ale chýbali dôvody pre zahájenie vyšetrovania 335 vyšetrovanie zahájené na základe sťažnosti
Vyšetrovania z vlastného podnetu	4
Uzatvorené prípady Z toho:	318 182 z roku 2009 80 z roku 2008 56 z predchádzajúcich rokov

Zdroj: EVOP – Výročná zpráva 2009

⁹⁰ EVOP: Výročná zpráva 2009, s. 14

⁹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1049/2001.

2010

V roku 2010 slávila inštitúcia EVOP 15. výročie vzniku. V tejto dekáde odpovedal Ombudsman na viac ako 36 000 žiadostí a rozvinul trend pochopenia súvislostí spojených s nekorektným správnym postupom, systémovými problémami a nedostatkami v štruktúre. Hlavná vec, ktorú tým docielil bolo ďalšie neopakovanie rovnakých pochybení v budúcnosti. *Tabuľka 2* zachytáva všetky sťažnosti z roku 2010 a ich následné rozdelenie.

Tabuľka 2 - Prípady prejednávané v roku 2010

Sťažnosti zaznamenané v roku 2010	2 667
Sťažnosti vybavené v roku 2010	2 727
Sťažnosti v pôsobnosti člena Európskej siete verejných ochrancov práv	1 435
Sťažnosti v pôsobnosti EVOP Z toho:	744 205 neprípustných 216 prípustných, ale chýbali dôvody pre zahájenie vyšetrovania 323 vyšetrovanie zahájené na základe sťažnosti
Vyšetrovania z vlastného podnetu	12
Uzatvorené prípady Z toho:	326 (vrátane 3 zahájených na vlastný podnet) 175 z roku 2010 92 z roku 2009 59 z predchádzajúcich rokov

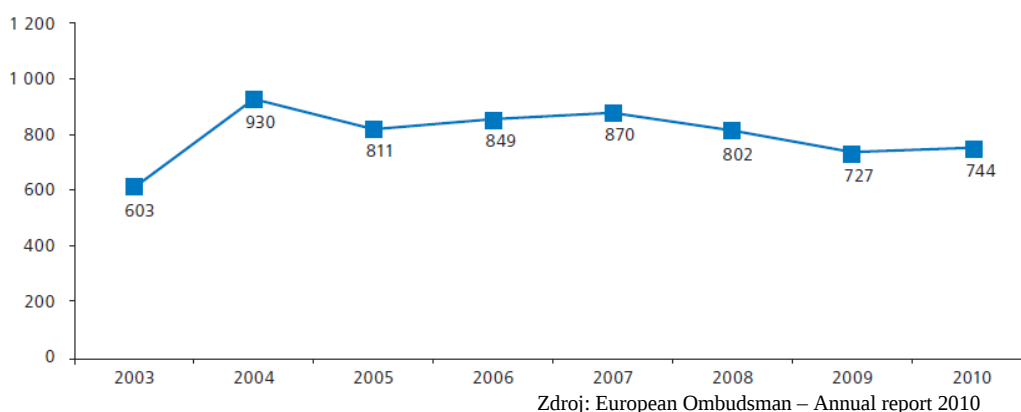
Zdroj: European Ombudsman – Annual report 2010

Počet sťažností za rok 2010 klesol o viac ako 400 oproti predchádzajúcemu roku. Tento úbytok je pripisovaný interaktívnemu sprievodcovi, ktorý teda spĺňa svoju funkciu rok za rok lepšie. Najčastejším predmetom sťažností bol opäť nedostatok prehľadnosti v správe EÚ zahŕňajúci odmietnutie poskytnúť informácie. Najviac

sťažností sa ako zvyčajne vzťahovalo k EK (65%), nasledovali tie podané na EPSO (10%), EP (7%) a Radu (2%).

V grafe 1 je zobrazený počet sťažností z obdobia rokov 2003 až 2010, ktoré boli v pôsobnosti EVOP.

Graf 1 - počet sťažností v pôsobnosti EVOP v období 2003-2010

Niektoré prípady z roku 2010 prezentuje N. Diamandouros s patričnou hrdosťou. Podarilo sa mu vyriešiť spor medzi EK a Nemeckým kultúrnym združením, ktorý vznikol kvôli počiatočnému odmietnutiu EK zaplatiť 6 000 EUR, ktoré dlžili práve tejto asociácii za výstavu o 28 európskych regiónoch. EK sa bránila tým, že nebola dostatočne informovaná o prerozdelení rozpočtu. Tento spor bol vyriešený po Ombudsmanovom návrhu na priateľské riešenie a tento návrh akceptovala a zaplatila dlžnú sumu a ešte aj 1 500 EUR úrok.⁹²

EVOP predložil EP špeciálnu správu, ktorá popisovala odmietnutie EK zverejniť dopisy, ktoré sa týkali nemeckého výrobcu automobilov Porsche. Nevládna organizácia Priatelia zeme Európy žiadali prístup k týmto dokumentom už v roku 2007 a dočkali sa splnenia ich požiadavky až v apríli 2011.

Úspech zožal aj v prípade Európskej liekovej agentúry (EMA) sídliacej v Londýne, ktorá sa zaviazala, že bude dodržiavať zásady priehľadnosti EÚ. Stalo sa to potom čo istý občan Írska žiadal EMA o vydanie správy na liek proti akné, ktorý jeho syn požil a spáchal samovraždu. EMA súhlasila zaviesť novú politiku zverejňovania dokumentov v ich vlastníctve.⁹³

⁹² Oficiálna stránka EVOP, 2011.

<<http://www.ombudsman.europa.eu/en/press/release.faces/en/5498/html.bookmark>>

⁹³ Tamtiež

Záver

Cieľom práce bolo objasniť súčasné postavenie Európskeho verejného ochrancu práv a jeho prínos pre zlepšenie vzťahov medzi inštitúciami a orgánmi EÚ a jej obyvateľmi. Prostredníctvom rozboru činností EVOP bol predostretý súhrn jeho úspešne vyriešených prípadov. Jej spracovanie bolo pre mňa veľkou skúsenosťou.

Aj keď počas zakladania a po vzniku inštitúcie EVOP prevládali prevažne skeptické pohľady, po jeho nástupe do funkcie pomerne rýchlo preukázal svoju užitočnosť a tým potvrdil svoje opodstatnenie. Na začiatku si musel vybojovať svoj post vrátci Únie a nepôsobiť ako rival pre ostatné inštitúcie, ale zároveň si určiť hranicu jeho vplyvu. Momentálne sa radí k najvýznamnejším ombudsmanským úradom sveta. Postupne ho začali rešpektovať i ostatné inštitúcie EÚ a dokázal si vydobýť aj uznanie samotných občanov, čomu nasvedčuje stále zvyšujúci sa počet prijatých sťažností. On si však rešpekt zabezpečuje i častými konferenciami a seminármi, ktoré buď jeho úrad organizuje alebo na ktorých sa zúčastňuje. Udržiava tiež priateľské vzťahy s ostatnými orgánmi EÚ, ale nebojí sa dať im kritickú poznámku v prípade nedodržania správnych predpisov.

EVOP vystupuje ako sprostredkovateľ medzi Úniou a verejnosťou a vyznačuje sa nezávislosťou, ktorá už vopred načrtáva jeho nezáujatosť. Niekedy môže pôsobiť ako alternatíva súdov, ale EVOP je skôr nie tak komplikovaná, efektívna, výhodná a veľakrát rýchlejšia forma akou môžu ľudia dostať zadosťučinenie či už v podobe náhrady škody alebo len ospravedlnenia. EVOP je už od vzniku založený na dánskom modeli ombudsmana, ktorý nedisponuje možnosťou zásahu do súdnej moci.

V poslednej kapitole sa zaoberám vývojom sťažností, ktorými bol EVOP zahrnutý. Je obdivuhodné sledovať akým tempom si ľudia osvojili túto možnosť a vlastne aplikovali jedno z ich základných práv. Treba vyzdvihnúť i rýchlosť akou tím EVOP dokáže danú záležitosť vyriešiť. Určite je toho dôvodom i zvýšenie kapacity spolupracovníkov Európskeho ombudsmana. Keď táto inštitúcia v roku 1995 pomáhali vtedajšiemu Ombudsmanovi ešte dvaja ďalší kolegovia. Od tej doby sa zaviedli mnohé vylepšenia ako napr. internetový formulár, pomocou ktorého je možné svoju sťažnosť ľahko spísať, ale i interaktívny sprievodca, ktorý nás navedie na koho sa máme vlastne pri riešení nášeho problému obrátiť. Týmto sa zredukovala záťaž úradu EVOP a umožnilo mu to zamerať sa na prípady v jeho právomoci.

Svoju pozíciu si EVOP obhajuje nielen ako osoba, ktorá dohliada na korektný výkon správy Únie, ale aj ako kodifikátor pôsobiaci pri vytváraní Listiny základných práv Európskej únie či Európskeho kódexu dobrej správnej praxe.

Prvým vymenovaným EVOP bol Jacob Söderman, ktorý pri zastávaní tejto funkcie zužitkoval svoju predošlú prax z pôsobenia na tomto poste vo Fínsku. Vybudoval si aj priaznivé kontakty s EK a EP, ktoré mu neskôr dopomohli k naplneniu jeho vysokých ambícií. So silnou podporou Európskeho parlamentu mohol pripomienkovať i podávať návrhy na uskutočnenie reforiem týkajúcich sa európskej administratívy.

Jeho nasledovníkom sa stal Grék Nikiforos Diamandouros, ktorý naskočil do zabehnutého systému, ale nestojí v tieni svojho predchodcu a úspešne stojí na čele inštitúcie EVOP a to dokazuje i jeho znovuzvolenie v roku 2009.

Zoznam použitej literatúry

Pramene práva

Európsky kódex dobrej správnej praxe

Ústavný zákon č. 460/1992 Z. z., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 564/2001 Z. z. o Verejnom ochrancovi práv, v znení neskorších predpisov

Zmluva o Európskej únii (92/C191/01)

Knižné zdroje

AYENI, Victor; REIF, Linda; THOMAS, Hayden. *Strengthening Ombudsman and Human Rights Institutions in Commonwealth Small and Island States : The Carribbean Experience*. London : Commonwealth Secretariat, 2000. 212 s. ISBN 0850926394.

Evropská unie. *Listina základních práv Evropské unie*. Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. 15 s. ISBN 978-92-824-2572-5.

Evropská unie. *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2005. 482 s. ISBN 92-824-3108-8.

HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo : Obecná část*. 5., rozšířené vydání. Praha : C.H. Beck, 2003. 804 s. ISBN 80-7179-671-9.

HOSSAIN, Kamal, et al. *Human Rights Commisions and Ombudsman Offices : National Experiences throughout the World*. Hague : Kluwer Law International, 2000. 867 s. ISBN 90-411-1586-2.

KUCSKO-STADLMAYER, Gabriele. *The Legal Structures of Ombudsman-Institutions in Europe – Legal Comparative Analysis*. Wien : Springer-Verlag, 2008. 584 s. ISBN 978-3-211-72880-2.

REIF, Linda C. *The international ombudsman anthology: selected writings from the International Ombudsman Institute*. Holandsko : Kluwer Law International, 1999. 747 s. ISBN 90-411-0490-9.

REIF, Linda C. *The International Ombudsman Yearbook : (2002) Volume 6*. Holandsko : Martinus Nijhoff Publishers, 2004. 193 s. ISBN 90-04-14004-2.

REIF, Linda C. *The ombudsman, good governance, and the international human rights system*. Holandsko : Martinus Nijhoff Publishers, 2004. 430 s. ISBN 90-04-13903-6

SLÁDEČEK, Vladimír. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2000. 135 s. ISBN 80-7179-445-7.

Odborné články a publikácie

AUTORSKÝ KOLEKTÍV. *Čo pre Vás môže urobiť Európsky ombudsman?* [online]. Belgicko : Európske spoločenstvá, 2008. [cit. 2011-06-01]. ISBN 92-9212-047-6.

Dostupné z WWW:

<<http://www.ombudsman.europa.eu/en/atyourservice/whatcanhedo.faces/sk/3455/html.bookmark>>.

AUTORSKÝ KOLEKTÍV. *Sborník příspěvků přednesených na vědecké konferenci* [online]. Masarykova univerzita v Brně, 2005 [cit. 2011-06-01]. ISBN 80-210-3792-X.

Dostupné z WWW:

<http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Moderni_vsprava_konference.pdf>

CADEDU, Simone. *The proceedings of the European ombudsman* [online]. 2004 [cit. 2011-06-01]. Dostupné z WWW:

<<http://www.law.duke.edu/shell/cite.pl?68+Law+&+Contemp.+Probs.+161+%28winter+2004%29#H1N1>>.

- CRESPO ALLEN, Marília. *European Ombudsman and national ombudsmen or similar bodies. Comparative Tables* [online]. Holandsko : European Parliament, 2001 [cit. 2011-05-30]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/workingpapers/poli/pdf/117_en.pdf>.
- EPAMINONDAS, Marias. *The European Ombudsman* [online]. Eipascope 1994/1 [cit. 2011-05-15]. Dostupné z WWW: <aei.pitt.edu/6396/1/Scop94_1_1.pdf>.
- EUROPEAN OMBUDSMAN. Annual Report 2010 [online]. Luxembourg : European union 2010. [cit. 2011-06-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.ombudsman.europa.eu/en/activities/home.faces>>.
- EVROPSKÝ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Výroční zpráva 2009*. Luxemburg : Evropská unie 2009. 95 s. ISBN 978-92-9212-199-0.
- MAGNETTE, Paul. *Between parliamentary control and the rule of law: the political role of the Ombudsman in the European Union* [online]. Taylor & Francis Ltd: Journal of European Public Policy 10:5, 2003 [cit. 2011-05-18]. Dostupné z WWW: <http://dev.ulb.ac.be/sciencespo/dossiers_membres/magnette-paul/fichiers/magnette-paul-publication12.pdf>.
- ORTON, Frank. *The Birth of the Ombudsman* [online]. United Nations Development Programme 2001 [cit. 2011-05-06]. Dostupné z WWW: <<http://europeandcis.undp.org/home/cse?q=frank+orton>>.
- PETERS, Anne. *The European Ombudsman and the European Constitution* [online]. Common Market Law Review. Holandsko : Kluwer Lan International, 2005 [cit. 2011-05-30]. Dostupné z WWW: <http://ius.unibas.ch/uploads/publics/386/Peters_Ombudsman.pdf>.
- REES, Evan. *The role of the Ombudsman in Trinidad and Tobago* [online]. Office of the ombudsman of Trinidad & Tobago, 2002 [cit. 2011-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.ombudsman.gov.tt/documentlibrary/downloads/63/doclib3.doc>>.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Ombudsman a jeho role při ochraně práv* [online]. In Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002 [cit. 2011-05-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochrance.cz/publikace/sborniky-z-konferenci/>>.
- ŠKRÁBALOVÁ, Lenka. *Institut a smluvní zakotvení evropského ombudsmana: Historie, součastnost a výhled do budoucna* [online]. Institut pro evropskou politiku, 2005 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: <http://www.uni-koeln.de/wiso-fak/powi/wessels/DE/ARCHIV/IGC_Net/Skrabalova_European_Ombudsman.pdf>.

THE EUROPEAN OMBUDSMAN and the authors. *The European Ombudsman : Origins, Establishment, Evolution - Commemorative volume published on the occasion of the 10th anniversary of the institution* [online]. Luxemburg : Office for Official Publications of the European Communities, 2005. 278 s. [cit. 2011-05-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.ombudsman.europa.eu/sk/resources/historicaldocument.faces/sk/10122/html.bookmark>>. ISBN 92-95022-85-8.

THE SPANISH OMBUDSMAN. *The book of the ombudsman* [online]. 2011 [cit. 2011-05-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.defensordelpueblo.es/es/Documentacion/Publicaciones/Otros/Anexos/Documentos/libroI.pdf>>.

Internetové zdroje

The American Heritage® Dictionary of the English Language [online]. Fourth Edition. Houghton Mifflin Company, 2004 [cit. 2011-05-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>.

Britannica Concise Encyclopedia [online]. Encyclopædia Britannica, Inc., 1994-2010 [cit. 2011-05-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>.

Dictionary of Business Terms [online]. Barron's Educational Series, Inc., 2000 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>.

EurActive.com [online]. 2010 [cit. 2011-06-01]. Diamandouros wins new term as EU Ombudsman. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.com/en/pa/diamandouros-wins-new-term-eu-ombudsman/article-189107>>.

EurActive.com [online]. 2010 [cit. 2011-06-01]. Ombudsman report highlights EU's lack of transparency. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.com/en/pa/ombudsman-report-highlights-eu-lack-transparency/article-181794>>.

Euro Info [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. Európsky ombudsman. Dostupné z WWW: <<http://www.euroinfo.gov.sk/europedia/institucie-a-organizacie-europskej-unie/europsky-ombudsman-70.html>>.

European business review [online]. 2010 [cit. 2011-06-01]. Nikiforos Diamandouros re-elected as European Ombudsman. Dostupné z WWW: <<http://www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=687>>.

Oficiálna stránka Európskeho ombudsmana. [cit. 2011-05-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.ombudsman.europa.eu>>.

Oficiálna stránka Rakúskeho ombudsmana. [cit. 2011-05-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.volksanw.gv.at/>>.

The Columbia Electronic Encyclopedia [online]. Sixth Edition. Columbia University Press., 2011 [cit. 2011-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>.

The Concise Oxford Dictionary of Politics [online]. Oxford University Press, 2003 [cit. 2011-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>.

West's Encyclopedia of American Law [online]. The Gale Group, Inc, 1998 [cit. 2011-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>.

The New Dictionary of Cultural Literacy [online]. Third Edition. Houghton Mifflin Company, 2002 [cit. 2011-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.answers.com/topic/ombudsman>>.

Zoznam príloh

Príloha 1: Štatút Európskeho ombudsmana	40
Príloha 2: Vykonávacie ustanovenia.....	47

Príloha 1: Štatút Európskeho ombudsmana

Rozhodnutie Európskeho parlamentu o úprave a všeobecných podmienkach upravujúcich výkon funkcie ombudsmana⁹⁴

Európsky parlament,

so zreteľom na zmluvy o založení Európskych spoločenstiev, najmä na čl. 195 ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, a čl. 107d ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu,

so zreteľom na stanovisko Komisie,

so zreteľom na schválenie Rady,

keďže je potrebné prijať predpisy a všeobecné podmienky upravujúce výkon funkcie ombudsmana v súlade s ustanoveniami zmlúv o založení Európskych spoločenstiev;

keďže je potrebné stanoviť podmienky, za ktorých je možné ombudsmanovi predložiť sťažnosť, a upraviť vzťah medzi výkonom jeho funkcie a súdnym a správnym konaním;

keďže ombudsman, ktorý môže konať tiež z vlastného podnetu, musí mať k dispozícii všetky prostriedky potrebné na výkon svojej funkcie; keďže v tomto zmysle sú inštitúcie a orgány Spoločenstva povinné poskytnúť ombudsmanovi na jeho žiadosť informácie, o ktoré ich požiadal, a bez toho, aby tým bola dotknutá ombudsmanova povinnosť mlčanlivosti ohľadne takýchto informácií; keďže prístup k tajným informáciám či dokumentom, najmä k citlivým dokumentom v zmysle článku 9 nariadenia (ES) 1049/2001⁹⁵, by mal podliehať pravidlám príslušnej inštitúcie alebo orgánu Spoločenstva o bezpečnosti; keďže inštitúcie alebo orgány poskytujúce utajované informácie alebo dokumenty, ako sa uvádza v článku 3 ods. 2 prvom pododseku, by mali informovať ombudsmana o tomto utajení; keďže v súvislosti s vykonávaním pravidiel uvedených v článku 3 ods. 2 prvom pododseku, sa mal ombudsman s príslušnou inštitúciou alebo orgánom vopred dohodnúť na podmienkach prístupu k utajovaným informáciám a k iným informáciám, na ktoré sa vzťahuje povinnosť služobného tajomstva; keďže v prípade, keď sa ombudsman domnieva, že nedostáva požadovanú pomoc, informuje o tom Európsky parlament, ktorý prijme vhodné opatrenia;

keďže je potrebné stanoviť postupy pre prípad, keď ombudsman svojím vyšetrovaním odhalí prípady nesprávneho úradného postupu; keďže je tiež potrebné prijať ustanovenia o predkladaní podrobnej správy ombudsmana Európskemu parlamentu na konci každého zasadania;

⁹⁴ Prijaté Parlamentom 9. marca 1994 (Ú. v. ES L 113, 4.5.1994, s. 15) a zmenené a doplnené jeho rozhodnutiami zo 14. marca 2002 (Ú. v. ES L 92, 9.4.2002, s. 13) a z 18. júna 2008 (Ú. v. EÚ L 189, 17.7.2008, s. 25).

⁹⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43)

keďže ombudsman a jeho spolupracovníci sú povinní zachovávať mlčanlivosť o informáciách, s ktorými sa oboznámili pri plnení svojich úloh; keďže ombudsman je zároveň povinný informovať príslušné orgány o skutočnostiach, o ktorých sa domnieva, že môžu mať trestnoprávnu povahu, a o ktorých sa dozvedel v rámci svojho vyšetrovania;

keďže je potrebné prijať ustanovenia, ktoré umožnia spoluprácu ombudsmana s obdobnými orgánmi v niektorých členských štátoch v súlade s platnými vnútroštátnymi predpismi;

keďže Európsky parlament vymenúva ombudsmana do funkcie na začiatku svojho volebného obdobia na celé toto obdobie z osôb, ktoré sú občanmi únie a ktoré sú zárukou nezávislosti a spôsobilosti;

keďže je potrebné stanoviť podmienky ukončenia výkonu funkcie ombudsmana;

keďže ombudsman je povinný vykonávať svoju funkciu úplne nezávisle, k čomu sa slávnostne zaväzuje pred Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev pri svojom nástupe do funkcie; keďže je potrebné určiť činnosti nezlučiteľné s výkonom funkcie ombudsmana, ako aj jeho odmenu, výsady a imunity;

keďže je potrebné stanoviť pravidlá týkajúce sa úradníkov a ostatných zamestnancov ombudsmanovho sekretariátu, ako aj pravidlá týkajúce sa jeho rozpočtu; keďže sídlom ombudsmana by malo byť sídlo Európskeho parlamentu;

keďže ombudsman má prijať vykonávacie ustanovenia k tomuto rozhodnutiu; keďže je potrebné prijať prechodné ustanovenia pre prvého ombudsmana, ktorý bude menovaný do funkcie po nadobudnutí účinnosti Zmluvy o Európskej únii,

ROZHODOL TAKTO:

Článok 1

1. Toto rozhodnutie stanovuje pravidlá a všeobecné podmienky výkonu funkcie ombudsmana v súlade s čl. 195 ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, a čl. 107d ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.

2. Ombudsman vykonáva svoju funkciu v súlade s právomocami, ktoré sú orgánom a inštitúciám Spoločenstva zverené zmluvami.

3. Ombudsman nesmie zasahovať do súdneho konania ani spochybňovať prijaté súdne rozhodnutie.

Článok 2

1. Za podmienok a v medziach, ktoré stanovujú uvedené zmluvy, pomáha ombudsman odhaľovať prípady nesprávneho úradného postupu v činnosti orgánov a inštitúcií Spoločenstva s výnimkou Súdného dvora a Súdu prvého stupňa pri výkone ich súdnych právomocí a vydáva odporúčania na ich nápravu. Ombudsmanovi sa nemôžu predkladať sťažnosti týkajúce sa činnosti iných inštitúcií alebo osôb.

2. Každý občan Európskej únie alebo každá fyzická alebo právnická osoba s bydliskom alebo sídlom v členskom štáte únie, môže priamo alebo prostredníctvom poslanca Európskeho parlamentu predložiť ombudsmanovi sťažnosť týkajúcu sa nesprávneho úradného postupu orgánov a inštitúcií Spoločenstva s výnimkou Súdneho dvora a Súdu prvého stupňa pri výkone ich súdnych právomocí. Ombudsman o prijatí sťažnosti bezodkladne informuje dotknutý orgán alebo inštitúciu.
3. Sťažnosť musí obsahovať totožnosť sťažovateľa a predmet sťažnosti; sťažovateľ môže požiadať, aby jeho sťažnosť zostala dôverná.
4. Sťažnosť sa musí predložiť do dvoch rokov odo dňa, kedy sa sťažovateľ dozvedel o skutočnostiach, ktoré sú predmetom sťažnosti a musia jej predchádzať náležité administratívne úkony pred dotknutým orgánom alebo inštitúciou.
5. Ombudsman môže poradiť sťažovateľovi, aby sa obrátil na iný orgán.
6. Podaním sťažnosti ombudsmanovi sa neprerušuje plynutie lehôt na podanie odvolania v správnych alebo súdnych konaniach.
7. Ak musí ombudsman vyhlásiť sťažnosť za neprípustnú alebo ukončiť jej preskúmavanie z dôvodu prebiehajúceho alebo skončeného súdneho konania týkajúceho sa predložených faktov, výsledky prípadných dovtedy uskutočnených vyšetrovaní sa založia do spisu s definitívnou platnosťou.
8. Sťažnosť, ktorá sa týka pracovnoprávných vzťahov medzi úradníkmi a ostatnými zamestnancami a orgánmi a inštitúciami Spoločenstva, možno podať ombudsmanovi, len ak dotknutá osoba vyčerpala všetky možnosti pre podanie vnútorných administratívnych žiadostí a sťažností, najmä postupy uvedené v čl. 90 ods. 1 a 2 služobného poriadku a lehoty na odpoveď zo strany príslušného orgánu už uplynuli.
9. Ombudsman bezodkladne informuje sťažovateľa o krokoch, ktoré urobil vo veci jeho sťažnosti.

Článok 3

1. Ombudsman na základe sťažnosti alebo z vlastného podnetu vedie vyšetrovania, ktoré považuje za potrebné na objasnenie podozrení z nesprávneho úradného postupu v činnosti orgánov a inštitúcií Spoločenstva. O vyšetrovaniach informuje dotknutý orgán alebo inštitúciu, ktorý mu môže poskytnúť potrebné stanoviská.
2. Inštitúcie a orgány Spoločenstva sú povinné poskytnúť ombudsmanovi všetky informácie, o ktoré ich požiadal, a sprístupniť mu predmetné spisy. Prístup k utajovaným informáciám či dokumentom, najmä k citlivým dokumentom v zmysle článku 9 nariadenia (ES) 1049/2001, podlieha pravidlám príslušnej inštitúcie alebo orgánu Spoločenstva o bezpečnosti.

Inštitúcie alebo orgány, ktoré poskytujú utajované informácie alebo dokumenty, ako sa uvádza v predchádzajúcich pododsekoch, informujú ombudsmana o tomto utajení.

S ohľadom na vykonávanie pravidiel uvedených v prvom pododseku, sa ombudsman s príslušnou inštitúciou alebo orgánom vopred dohodne na podmienkach nakladania s utajovanými informáciami alebo dokumentmi a s inými informáciami, na ktoré sa vzťahuje povinnosť služobného tajomstva.

Dotknuté inštitúcie alebo orgány Spoločenstva umožnia prístup k dokumentom, ktoré pochádzajú z členských štátov a sú klasifikované ako utajené v súlade so zákonom alebo iným právnym predpisom iba po predchádzajúcom súhlase predmetného členského štátu.

Inštitúcie a orgány Spoločenstva umožnia prístup k iným dokumentom, ktoré pochádzajú z členských štátov po tom, ako o tejto skutočnosti informovali dotknutý členský štát.

V súlade s článkom 4 ombudsman nesmie ani v jednom z uvedených prípadov prezradiť obsah týchto dokumentov.

Úradníci a ostatní zamestnanci inštitúcií a orgánov Spoločenstva musia na žiadosť ombudsmana vypovedať; zostávajú viazaní príslušnými ustanoveniami služobného poriadku, najmä mlčanlivosťou.“;

3. Orgány členských štátov sú povinné poskytnúť ombudsmanovi kedykoľvek na jeho žiadosť a prostredníctvom stáleho zastúpenia členských štátov pri Európskych spoločenstvách všetky informácie, ktoré môžu pomôcť pri objasňovaní prípadov nesprávneho úradného postupu zo strany orgánov alebo inštitúcií Spoločenstva, pokiaľ tieto informácie nepodliehajú zákonom alebo správnym predpisom o tajných informáciách alebo ustanoveniam zabráňujúcim ich ďalšiemu šíreniu. Napriek tomu v druhom uvedenom prípade môže dotknutý členský štát povoliť ombudsmanovi prístup k uvedeným informáciám, za predpokladu, že sa zaviaže ich ďalej nešíriť.

4. Ak ombudsman nedostane požadovanú pomoc, informuje o tom Európsky parlament, ktorý prijme náležité opatrenia.

5. V rámci možností sa ombudsman snaží spolu s príslušným orgánom alebo inštitúciou nájsť riešenie na odstránenie nesprávneho úradného postupu a vybavenie sťažnosti.

6. Ak ombudsman zistí prípad nesprávneho úradného postupu, informuje o tom dotknutý orgán alebo inštitúciu a ak je to potrebné, predloží návrhy odporúčaní. Orgán alebo inštitúcia je povinný zaslať ombudsmanovi do troch mesiacov podrobné stanovisko.

7. Ombudsman potom podá správu Európskemu parlamentu a dotknutému orgánu alebo inštitúcii. V správe môže uviesť odporúčania. Ombudsman informuje sťažovateľa o výsledkoch vyšetřovania, stanovisku dotknutého orgánu alebo inštitúcie a prípadných navrhovaných odporúčaníach.

8. Na konci každého ročného zasadania ombudsman predloží Európskemu parlamentu správu o výsledkoch svojich vyšetřovaní.

Článok 4

1. Ombudsman a jeho zamestnanci, na ktorých sa vzťahuje článok 287 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a článok 194 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, sú povinní zachovávať mlčanlivosť o informáciách alebo dokumentoch, ktoré získajú v priebehu vyšetrovania. Bez toho, aby tým bol dotknutý druhý odsek, sú ombudsman a jeho zamestnanci povinní zachovávať mlčanlivosť o utajovaných informáciách alebo dokumentoch poskytnutých ombudsmanovi, najmä citlivých dokumentov v zmysle článku 9 nariadenia (ES) č. 1049/2001 alebo dokumentov, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy Spoločenstva týkajúce sa ochrany osobných údajov, ako aj o informáciách, ktoré by mohli poškodiť sťažovateľa alebo inú dotknutú osobu.

2. Ak sa ombudsman počas vyšetrovania dozvie skutočnosti, ktoré podľa jeho názoru spadajú do oblasti trestného práva, bezodkladne informuje príslušné vnútroštátne orgány prostredníctvom stálych zastúpení členských štátov pri Európskych spoločenstvách a ak prípad spadá do jej právomoci, aj príslušnú inštitúciu či príslušný orgán alebo útvar Spoločenstva zodpovedný za boj proti podvodom; ombudsman v prípade potreby informuje aj inštitúciu či orgán Spoločenstva, v ktorom dotknutý úradník alebo zamestnanec pracuje, a ktorý by prípade potreby mohol použiť článok 18 ods. 2 Protokolu o výsadách a imunitách Európskych spoločenstiev. Ombudsman môže informovať príslušnú inštitúciu či príslušný orgán Spoločenstva o skutočnostiach spochybňujúcich správanie sa niektorého zo zamestnancov z disciplinárneho hľadiska.

Článok 4 a

Ombudsman a jeho zamestnanci sa zaoberajú žiadosťami o prístup verejnosti k iným dokumentom ako k tým, na ktoré dokumentom odkazuje článok 4 ods. 1, v súlade s podmienkami a obmedzeniami stanovenými v nariadení (ES) č. 1049/2001.

Článok 5

1. Ak to pomôže zvýšiť efektívnosť vyšetrovaní ombudsmana a zlepšiť ochranu práv a záujmov sťažovateľov, môže ombudsman spolupracovať s orgánmi rovnakého typu existujúcimi v niektorých členských štátoch za predpokladu, že je to v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom. Ombudsman týmto spôsobom nemôže požadovať dokumenty, ku ktorým by nemal prístup podľa článku 3.

2. V rámci jeho funkcií stanovených v článku 195 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a článku 107d Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu a pri zabránení duplicite činností s ostatnými inštitúciami alebo orgánmi, môže ombudsman za tých istých podmienok spolupracovať s inštitúciami a orgánmi v členských štátoch, ktoré majú na starosti podporu a ochranu základných práv.

Článok 6

1. Ombudsmana vymenúva Európsky parlament po každých voľbách do Európskeho parlamentu na obdobie volebného obdobia Parlamentu. Ombudsman môže byť menovaný znova.

2. Ombudsman je volený spomedzi osôb, ktoré sú občanmi Európskej únie, majú plné občianske a politické práva, poskytujú úplnú záruku nezávislosti a spĺňajú podmienky požadované na výkon najvyšších súdnych funkcií v ich krajine, alebo majú preukázateľnú skúsenosť a spôsobilosť na vykonávanie funkcie ombudsmana.

Článok 7

1. Výkon funkcie ombudsmana končí uplynutím jeho funkčného obdobia alebo jeho odstúpením či odvolaním z funkcie.

2. S výnimkou odvolania zotrvá ombudsman vo funkcii, kým ho nenahradí jeho nástupca.

3. V prípade predčasného ukončenia výkonu funkcie je nástupca ombudsmana menovaný do funkcie do troch mesiacov od uvoľnenia miesta až do konca volebného obdobia Parlamentu.

Článok 8

Ombudsman, ktorý už nespĺňa podmienky na výkon svojej funkcie, alebo sa dopustil závažného porušenia svojich povinností, môže byť na základe žiadosti Európskeho parlamentu odvolaný z funkcie rozhodnutím Súdneho dvora Európskych spoločenstiev.

Článok 9

1. Ombudsman vykonáva svoju funkciu úplne nezávisle, vo všeobecnom záujme Spoločenstiev a občanov Európskej únie. Pri výkone svojej funkcie nesmie požadovať ani prijímať pokyny od žiadnej vlády alebo orgánu. Zdrží sa všetkých činností, ktoré sú nezlučiteľné s povahou jeho funkcie.

2. Pri nástupe do funkcie sa ombudsman slávnostne zaväzuje pred Súdnyim dvorom Európskeho spoločenstva, že bude vykonávať svoju funkciu úplne nezávisle a nestranne a že počas celého funkčného obdobia ako aj po jeho skončení bude plniť povinnosti z nej vyplývajúce, a najmä povinnosť správať sa čestne a zachovávať diskretnosť pri prijímaní určitých funkcií alebo výhod po ukončení funkcie ombudsmana.

Článok 10

1. Počas svojho funkčného obdobia ombudsman nesmie vykonávať žiadnu inú politickú alebo administratívnu funkciu, ani inú platenú alebo neplatenú profesionálnu činnosť.

2. Ombudsman má nárok na rovnakú výšku odmeny, príspevkov a dôchodku ako sudca Súdneho dvora Európskych spoločenstiev.

3. Na ombudsmana, úradníkov a ostatných zamestnancov jeho sekretariátu sa vzťahujú čl. 12 až 15 a čl. 18 Protokolu o výsadách a imunitách Európskych spoločenstiev.

Článok 11

1. Ombudsmanovi pomáha v plnení jeho úloh sekretariát, ombudsman sám menuje vedúceho sekretariátu.
2. Na úradníkov a ostatných zamestnancov sekretariátu ombudsmana sa vzťahujú predpisy a nariadenia platné pre úradníkov a ostatných zamestnancov Európskych spoločenstiev. Ich počet sa každoročne stanoví v rámci postupu schvaľovania rozpočtu.
3. Úradníci Európskych spoločenstiev a členských štátov vymenovaní do sekretariátu ombudsmana sú na pracovisko ombudsmana v úradnom záujme preložení dočasne, so zárukou opätovného plnoprávného prijatia na pôvodné miesto, z ktorého sú vymenúvaní.
4. V záležitostiach týkajúcich sa jeho zamestnancov má ombudsman rovnaké postavenie ako orgány v zmysle článku 1 štatútu úradníkov a ostatných zamestnancov Európskych spoločenstiev.

Článok 12: Zrušený

Článok 13

Sídlom ombudsmana je sídlo Európskeho parlamentu.

Článok 14

Ombudsman prijíma vykonávacie predpisy tohto rozhodnutia.

Článok 15

Prvý ombudsman vymenovaný do funkcie po vstupe do platnosti Zmluvy o Európskej únii je menovaný do konca volebného obdobia Parlamentu.

Článok 16: Zrušený

Článok 17

Toto rozhodnutie sa uverejní v Úradnom vestníku Európskej únie a nadobúda účinnosť dňom jeho uverejnenia.

Zdroj: < <http://www.ombudsman.europa.eu/resources/statute.faces>>

Príloha 2: Vykonávacie ustanovenia

3.5 Rozhodnutie Európskeho ombudsmana ktorým sa prijímajú vykonávacie ustanovenie⁹⁶

3.6 Článok 1: Výklad pojmov

Na účely týchto vykonávacích ustanovení sa

- (a) „dotknutým orgánom“ rozumie orgán alebo inštitúcia Spoločenstva, ktorý je predmetom sťažnosti alebo vyšetrovania z vlastného podnetu,
- (b) „štatútom“ rozumejú predpisy a všeobecné podmienky upravujúce výkon funkcie ombudsmana,
- (c) vo vzťahu k dokumentom a informáciám, „dôverné“ znamená „určené na to, aby to zostalo nezverejnené“.

Článok 2: Prijímanie sťažností

2.1 Sťažnosti sa po ich prijatí identifikujú, zaregistrujú a očíslujú.

2.2 Sťažovateľovi sa zasiela potvrdenie o prijatí, v ktorom sa uvedie registračné číslo sťažnosti a kontakt na právnika, ktorý sa prípadom zaoberá.

2.3 Petícia, ktorú so súhlasom jej autora postúpil ombudsmanovi Európsky parlament, sa posudzuje ako sťažnosť.

2.4 Vo vhodných prípadoch a so súhlasom sťažovateľa môže ombudsman postúpiť sťažnosť Európskemu parlamentu s tým, aby bola posúdená ako petícia.

2.5 Vo vhodných prípadoch a so súhlasom sťažovateľa môže ombudsman postúpiť sťažnosť inému príslušnému orgánu.

Článok 3: Prípustnosť sťažností

3.1 Na základe kritérií stanovených v zmluve a v štatúte ombudsman posúdi, či sťažnosť patrí do jeho pôsobnosti, a ak áno, či je sťažnosť prípustná; pred prijatím tohto rozhodnutia môže požiadať sťažovateľa o doplňujúce informácie alebo dokumenty.

⁹⁶ Prijaté 8. júla 2002 a zmenené a doplnené rozhodnutiami Európskeho ombudsmana z 5. apríla 2004 a z 3. decembra 2008.

3.2 Ak sťažnosť nepatrí do jeho pôsobnosti, alebo je neprípustná, ombudsman konanie o sťažnosti zastaví. O svojom rozhodnutí a dôvodoch zastavenia konania informuje sťažovateľa. Ombudsman môže sťažovateľovi odporučiť, aby sa obrátil na iný orgán.

Článok 4: Vyšetrovanie prípustnej sťažnosti

4.1 Ombudsman rozhodne, či existujú dostatočné dôvody na začatie vyšetrovania prípustnej sťažnosti.

4.2 Ak ombudsman nezistí dostatočné dôvody pre vyšetrovania, konanie vo veci sťažnosti zastaví a o tejto skutočnosti informuje sťažovateľa. O svojom rozhodnutí môže taktiež informovať dotknutý orgán.

4.3 Ak ombudsman považuje začatie vyšetrovania za odôvodnené, upovedomí o tom sťažovateľa a dotknutý orgán. Dotknutému orgánu zašle kópiu sťažnosti so žiadosťou o predloženie stanoviska v určenej lehote, ktorá zvyčajne nepresahuje obdobie troch mesiacov. Žiadosť môže zvýrazniť niektoré časti sťažnosti alebo špecifické otázky, na ktoré sa má stanovisko orgánu zamerať.

4.4 Stanovisko nesmie obsahovať akúkoľvek informáciu alebo dokument, ktoré dotknutý orgán považuje za dôverné.

4.5 Dotknutý orgán môže požadovať, aby boli isté časti jeho stanoviska zverejnené výhradne sťažovateľovi. Musí zreteľne označiť dotknuté časti a musí vysvetliť dôvod alebo dôvody svojej žiadosti.

4.6 Ombudsman zasiela stanovisko dotknutého orgánu sťažovateľovi. Sťažovateľovi sa poskytne možnosť predložiť k nemu pripomienky v stanovenej lehote, ktorá obvyčajne nepresahuje jeden mesiac.

4.7 Ak to ombudsman považuje za potrebné, začne ďalšie vyšetrovanie. Na ďalšie vyšetrovanie sa vzťahuje článok 4.3 až 4.6, avšak stanovená lehota na pripomienky je zvyčajne jeden mesiac.

4.8 Tam, kde to ombudsman považuje za relevantné, môže uplatniť zjednodušený postup s cieľom dosiahnuť urýchlené riešenie.

4.9 Ak ombudsman skončil svoje vyšetrovanie, uzatvorí prípad s odôvodneným rozhodnutím a informuje o tom sťažovateľa a dotknutý orgán.

Článok 5: Vyšetrovacie právomoci

5.1 V súlade s podmienkami stanovenými v štatúte môže ombudsman požiadať orgány a inštitúcie Spoločenstva, ako aj orgány členských štátov, aby mu v primeranej lehote poskytli informácie alebo dokumenty potrebné pre vyšetrovanie. Tieto orgány, či inštitúcie zreteľne označia informácie alebo dokumenty, ktoré považujú za dôverné.

5.2 Ombudsman môže nahliadnuť do spisu dotknutého orgánu. Dotknutý orgán zreteľne označí, ktoré dokumenty v spise považuje za dôverné. Môže si vyhotoviť

kópiu celého spisu alebo len niektorých dokumentov, ktoré sú jeho súčasťou. Ombudsman o nahliadnutí do spisov informuje sťažovateľa.

5.3 Ombudsman môže požiadať úradníkov alebo ostatných zamestnancov orgánov alebo inštitúcií Spoločenstva, aby predložili dôkazy v súlade s podmienkami stanovenými v štatúte. Ombudsman môže rozhodnúť o tom, že osoba poskytujúca dôkazy, tak učiní v súlade s princípom zachovania dôvernosti.

5.4 Ombudsman môže požiadať orgány a inštitúcie Spoločenstva o prijatie opatrení, ktoré mu umožnia viesť vyšetrovanie na mieste.

5.5 Ombudsman môže zadať vypracovanie štúdií alebo znaleckých posudkov, ktoré pokladá za potrebné v záujme úspešného ukončenia vyšetrovania.

Článok 6: Priateľské riešenia

6.1 Ak ombudsman zistí, že došlo k nesprávnemu úradnému postupu, v rámci možností spolupracuje s dotknutým orgánom s cieľom nájsť priateľské riešenie, ktorým by sa odstránil nesprávny úradný postup a žiadosť vybavila k spokojnosti sťažovateľa.

6.2 Ak ombudsman považuje spoluprácu za úspešnú, uzavrie prípad odôvodneným rozhodnutím. O svojom rozhodnutí informuje sťažovateľa a dotknutý orgán.

6.3 Ak ombudsman usúdi, že priateľské riešenie nie je možné, alebo že snaha o jeho dosiahnutie nebola úspešná, uzavrie prípad odôvodneným rozhodnutím, ktoré môže obsahovať kritickú poznámku, alebo vypracuje správu s návrhom odporúčaní.

Článok 7: Kritické poznámky

7.1 Ombudsman uvedie kritickú poznámku, ak sa domnieva, že:

(a) už nie je možné, aby dotknutý orgán odstránil prípad nesprávneho úradného postupu a

(b) prípad nesprávneho úradného postupu nemá všeobecný dosah.

7.2 Ak ombudsman uzavrie prípad kritickou poznámkou, informuje o tom sťažovateľa a dotknutý orgán.

Článok 8: Správy a odporúčania

8.1 Ombudsman vypracuje správu s návrhom odporúčaní pre dotknutý orgán, ak usúdi, že:

(a) je možné, aby dotknutý orgán odstránil prípad nesprávneho úradného postupu, alebo

(b) prípad nesprávneho úradného postupu má všeobecný dosah.

8.2 Ombudsman zašle kópiu svojej správy a návrhov odporúčaní dotknutému orgánu a sťažovateľovi.

8.3 Dotknutý orgán zašle ombudsmanovi v lehote troch mesiacov podrobné stanovisko. Obsahom podrobného stanoviska môže byť prijatie ombudsmanovho rozhodnutia a podrobný opis opatrení, ktoré boli prijaté na vykonanie návrhov odporúčaní.

8.4 Ak ombudsman nepokladá podrobné stanovisko za dostatočné, môže pre Európsky parlament vypracovať osobitnú správu o prípade nesprávneho úradného postupu. Súčasťou správy môžu byť odporúčania. Ombudsman zašle kópiu správy dotknutému orgánu a sťažovateľovi.

Článok 9: Vyšetrovanie z vlastného podnetu

9.1 Ombudsman môže rozhodnúť o začatí vyšetrovania z vlastného podnetu.

9.2 Právomoci ombudsmana pri vyšetrovaní z vlastného podnetu sú rovnaké ako pri vyšetrovaní na základe sťažnosti.

9.3 Postup pri vyšetrovaní na základe sťažnosti sa primerane použije aj pri vyšetrovaní z vlastného podnetu.

Článok 10: Procesné ustanovenia

10.1 Na žiadosť sťažovateľa označí ombudsman sťažnosť za dôvernú. Ak usúdi, že je potrebné chrániť záujmy sťažovateľa alebo tretej strany, môže označiť sťažnosť za dôvernú z vlastného podnetu.

10.2 Ak to považuje za potrebné, môže ombudsman prijať opatrenia umožňujúce prednostné vybavenie sťažnosti.

10.3 Ak sa vo veci, ktorá je predmetom vyšetrovania ombudsmana, začalo súdne konanie, ombudsman prípad uzavrie. Výsledky už uskutočnených vyšetrovaní sa bez ďalšieho založia do spisu.

10.4 Ombudsman informuje príslušné vnútroštátne orgány, prípadne orgán alebo inštitúciu Spoločenstva, o skutočnostiach v oblasti trestného práva, ktoré zistil v priebehu vyšetrovania. Môže tiež informovať orgán alebo inštitúciu Spoločenstva o skutočnostiach, ktoré podľa jeho názoru môžu byť dôvodom na začatie disciplinárneho konania.

Článok 11: Správy pre Európsky parlament

11.1 Ombudsman predkladá Európskemu parlamentu výročnú správu o svojej celkovej činnosti a najmä o výsledkoch svojich vyšetrovaní.

11.2 Okrem osobitných správ podľa odseku 8.4 môže ombudsman Európskemu parlamentu predložiť iné osobitné správy, ak to pokladá za potrebné pre plnenie svojich úloh podľa zmluvy a štatútu.

11.3 Výročné a osobitné správy ombudsmana môžu obsahovať odporúčania, ktoré považuje za potrebné pre plnenie svojich úloh v súlade so zmluvami a štatútom.

Článok 12: Spolupráca s ombudsmanmi a podobnými orgánmi členských štátov

Ombudsman môže spolupracovať s ombudsmanmi a podobnými orgánmi v členských štátoch s cieľom zvýšiť efektívnosť svojich vyšetrení a vyšetrení ombudsmanov a podobných orgánov v členských štátoch a prispieť k lepšej ochrane práv a záujmov vyplývajúcich z práva Európskej únie a Európskeho spoločenstva.

Článok 13: Právo sťažovateľa nahliadať do spisu

13.1 Sťažovateľ má právo nahliadať do spisu ombudsmana, ktorý sa týka jeho sťažnosti, s výnimkou podľa odseku 13.3.

13.2 Sťažovateľ môže využiť svoje právo nahliadať do spisu na mieste. Môže tiež požiadať ombudsmana o poskytnutie kópie celého spisu alebo len určitých dokumentov, ktoré sú jeho súčasťou.

13.3 Sťažovateľ nesmie mať prístup k:

(a) dokumentom alebo informáciám, ktoré získal postupom podľa vyššie uvedeného odseku 5.1 alebo 5.2, ktoré boli označené pre ombudsmana ako dôverné;

(b) dôkazu poskytnutého v súlade s princípom dôvernosti podľa vyššie uvedeného odseku 5.3.

Článok 14: Prístup verejnosti k dokumentom ombudsmana

14.1 Verejnosť má prístup k dokumentom ombudsmana, ktoré nesúvisia s vyšetrením, za rovnakých podmienok a obmedzení, aké sú uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001⁹⁷ o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie.

14.2 Verejnosť môže požiadať o prístup k dokumentom týkajúcim sa vyšetrenia ombudsmana, pokiaľ sťažnosť nie je posúdená ako dôverná na žiadosť sťažovateľa alebo na žiadosť ombudsmana podľa vyššie uvedeného článku 10 ods. 1. Prístup sa neposkytuje k:

(a) dokumentom alebo informáciám získaným na základe vyššie uvedeného článku 5 ods. 1 alebo ods. 2, ktoré boli označené pre ombudsmana ako dôverné;

⁹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43).

(b) dôkazu poskytnutého v súlade s princípom zachovania dôvernosti podľa vyššie uvedeného článku 5 ods. 3;

(c) častiam stanoviska dotknutého orgánu a jeho odpovedí na ktorékoľvek ďalšie vyšetrovanie, ktoré podľa vyššie uvedeného článku 4 ods. 5 dotknutý orgán požadoval zverejniť výhradne sťažovateľovi. Žiadateľ o prístup k takýmto informáciám je informovaný o dôvode alebo dôvodoch, ktoré dotknutý orgán poskytol vo svojej žiadosti;

(d) dokumentu, ktorého zverejnenie by narušilo bezúhonnosť prebiehajúceho vyšetrovania.

14.3 Žiadosti o prístup k dokumentom sa podávajú písomne (listom, faxom alebo elektronickou poštou) a dostatočne určitým spôsobom, ktorý umožňuje identifikáciu dokumentu.

14.4 Prístup k dokumentom je možný buď na mieste alebo poskytnutím fotokópie. Ombudsman môže za poskytnutie fotokópií vyžadovať primeraný poplatok. Spôsob výpočtu poplatku sa musí vysvetliť.

14.5 O rozhodnutia týkajúcich sa žiadostí na prístup verejnosti sa rozhodne do 15 pracovných dní od ich prijatia. Vo výnimočných prípadoch, sa môže stanovená lehota do 15 pracovných dní predĺžiť; žiadateľ je s takýmto predĺžením oboznámený vopred a toto predĺženie je detailne odôvodnené.

14.6 Čiastočné alebo úplné zamietnutie žiadosti o prístup k dokumentom sa musí odôvodniť.

Článok 15: Jazyky

15.1 Sťažnosť možno ombudsmanovi predložiť v ktoromkoľvek jazyku zmluvy. Ombudsman nie je povinný zaoberať sa sťažnosťami, ktoré boli predložené v iných jazykoch.

15.2 Rokovacím jazykom ombudsmana je jeden z jazykov zmluvy; v prípade sťažovateľa je jazykom ten, v ktorom je sťažnosť napísaná.

15.3 Ombudsman rozhodne, ktoré dokumenty sa majú vypracovať v rokovacom jazyku.

Článok 16: Uverejňovanie správ

16.1 Európsky ombudsman uverejní v Úradnom vestníku oznamy týkajúce sa prijatia výročných a osobitných správ spolu s uvedením spôsobu, akými môže záujemca získať prístup k úplnému zneniu dokumentov.

16.2 Každá správa alebo súhrn rozhodnutí ombudsmana, ktoré sa týkajú dôvernej sťažnosti, sa uverejnia spôsobom, ktorý neumožňuje zistiť totožnosť sťažovateľa.

Článok 17: Účinnosť

17.1 Zrušujú sa vykonávacie ustanovenia prijaté 16. októbra 1997.

17.2 Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť 1. januára 2003.

17.3 O prijatí tohto rozhodnutia je informovaný predseda Európskeho parlamentu. Oznam o prijatí rozhodnutia sa tiež uverejní v Úradnom vestníku.

Zdroj: < <http://www.ombudsman.europa.eu/resources/provisions.faces>>